...оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 216 (8123)
СЕНТЯБРИИН 13
ЧЕТВЕРГ
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

...амаг хүсэеэ элсүүлхэ

...үедэ республика доторнай ...хуряалга ба гүрэндэ тушаалга ...дундаа ябажа байна. Колхо... ба совхозуудай таряалан ...ургуулагдаһан ургаса таряае ...хуряажа абахын тула МТС ...колхозуудай хүдэлмэриин хүсэ, ...ба техникэ бүхыдөө, мүн город ...промышленна предприятинуудһаа ...тото хүдэлмэришэд, албахааг... ...автомашинанууд элсүүлэгдээд, ...жажа байна.

...бараад һуутшад колхозуудай, зарим аймагуудайшье хүтэлбэрилэгшэдэй дунда яһала олон бии. Жэшээнь, Тарбагатайн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени таряамнай энэ жэлдэ мууса гараа гэһэн бэеэрээ, гүрэндэ таряа тушаахагүй һэдэлгэ гаргана. Тиихэ зуураа, энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд хүрэнгын ба ажалта үдэртэ хубааха ороо́һо амбаартаа адхажа байха юм. Зүгөөр энэ колхоз гүрэндэ таряа тушаажа боломоор бараг һайн ургаса ургуулһан байна. Иимэ, гүрэндэ харша забдалта гаргажа байхадань, тус колхозой хүтэлбэрилэгшэдые партиин Тарбагатайн айком шанга харюусалгада хабаадуулаагүйнь тон гайхалтай. Үгышье һаа, үшөө нэгэ жэшээ дээрэ тогтое. Бичурын аймагай Круминай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Осипов) баһал үлэ мэдэгдэхэ шалтагаанаар таряа тушаалгые хойшо татажа байна. Тус колхоз үдэртөө 150—200 центнер таряа гүрэндэ тушааха дүүрэн арга боломжотой аад, оройдоо 30—40 центнер тушаана.

...жэл манай ...ликын таряа... ...рэ түрүү арга ... — амяарлан ...га анха тү... ...ихэ хэрэглэг... ...байна гэхэдэ ... Хэды тиимэ... ...а, энэ түрүү ...олон газарта ...жэ, мянга тү... ...комбайнёрнууд ба ...зторнуудаар ...гдаһан байха ...Энэ түрүү ар... ...хэрэглэһэн кол... ...таряагаа һу... ...богони бол... ...хадажа шада... ...ооһо таряанай ...эрид хороо... ...дээрэхи хү... ...ие бага бол... ...Эдэ бүгэдын ...таряа гүрэн... ...аалгашье ни... ...ргшатай һай... ...ябуулагдана. ...ие баталан ...ын тула ...нэгэ жэшээ ха... ... Түнхэнэй ... Хрущевой ...жэтэ колхоз ...бриин 7-до 2500 ...центнер һайн ...тай ороо́һо бэ... ... пунктда ...жа, гүрэнтээ ... ёһоор тоо... ... Мүнөө тэн... ...түсэбһөө га...

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗУУДТА ТАРЯА ХУРЯАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ 1956 ОНОЙ СЕНТЯБРИИН 10-най МЭДЭЭН

Аймагууд	Ороо́һото культурануудые хуряалга (түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)
Хамнигадайн	38,6
Е.-Кударын	36,5
Итанцын	35,2
Бичурын	35,0
Эгэтын	30,5
Сүхын	29,2
Е.-Куналейн	29,2
Түнхэнэй	28,9
Охин-Булагай	28,8
Темлюйскэ	28,7
Кабанскын	28,5
Хэрэнэй	27,9
Жэрэмэй	27,6
Удын	26,6
Хорнин	25,7
Иволгын	25,3
Нарһатын	25,0
Ново-Брянскэ	24,8
Саянтын	23,3
Б.-Куналейн	22,5
Кяхтын	21,5
Сэлэнгын	21,3
Закаменай	21,2
Тарбагатайн	19,6
Погранична	19,5
Хүнтын	19,3
Бургалтайн	19,0
Селендумын	18,6
Гашейн	18,5
Суулгын	18,4
Курбын	18,1
Торнин	17,5
Хонхолойн	16,6
Хэжэнгын	14,0
Баргажанай	13,6
Үшөөтэйн	13,3
Чесанын	8,2
Цагаан-Усанай	7,0

Таряа тушаалгын түсэб бүхы республика дотор, аймаг ба колхоз бүхэнөөр заабол дүүргэгдэхэ ёһотой. Тиимэһээ нэгэшье үдэр, нэгэшье час удааруулангүй, графигай ёһоор таряагаа тушаахын тула шармайн оролдохо болонобди.

...таряа тушаалга үргэлжэлһөөр. ...ажалта юунэй ашаар туйлаг... ...гэһэн асуудалда колхозой тү... ...шэ нүхэр Шафиров иигэжэ ...сана:

...Хэрбээ зарим колхозууд шэнги ...һайнаар сэхэ хуряалгые хүлеэ... ...байгаа һаа, бидэнэр мүнөөшье ...р гүрэнтээ тоосожо шадахагүй... ...ди. Сагай уларилай хэды ..., хура бороотой байбашье, ма... ...колхоз гүрэндэ ороо́һо тушаал... ...нэгэшье үдэр хойшолуулангүй... ...харин зарим үдэрнүүдтэ 250— ...центнер хүрэтэр тушаагаабди.

...зунай эхин багаар, май—июнь ...үүдтэ, бороо хура оронгүй бай... ...һэ ногоо, таряа талханай ган... ...гаһаниинь мэдээжэ. Теэд ...һарын эхин багаар ороһон хура ...таряанайшье, огородойшье, ...ангайшье ургасые жэгтэй ...р һэргээһэн байгаа. Хэды ...шье һаань, ган гасуур гэхэ мэ... ...олон түмэн шалтагаан урдаа

Таряа гүрэндэ тушаалгын ябаса хуряалгын темпһээ тон ехээр дулдыдаха байна. Тиимэһээ хуряалгын бүхы техникэ ба хэрэгсэлнүүдые дууһан хүдэлгэхэ, илангаяа амяарлан хуряалгые үргэн фронтоор ябуулжа, үдэрһөө гадна һүниин халаанай хүдэлмэри эмхидхэхэ, ток дээрэ ба «Заготзерногой» пунктнуудта түхэреэн сүүдхын ажал эмхидхэхэ, хада ташалан газарта морин жаткаар таряа хадаха, хэбтэжэ ургашаһан таряае гараар хадаха хүрэтэр — али бүхы арга методуудые хэрэглэн, хуряалгын ябасые эрид түргэдхэхэ шухала.

Партийна организацинууд хадаа комбайнова агрегадуудта, бүлэг жаткануудта, автомашинын колоннонуудта, ток дээрэ партийна эмхидхэгшэдые табиха, ойлгуулламжын ба эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, социалистическэ мүрысөө бодотоор эмхидхэхэ уялгатай.

Түнхэнэй аймагай колхозууд гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэбэ

Түнхэнэй аймагай колхозууд КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэриие бэелүүлэн, ороо́һото ба хүдөө ажахын бусад культурануудай һайн ургаса ургуулаа. Ургаса хуряалгаяа һайнаар эмхидхэжэ, амяарлан хуряадаг түрүү арга методые үргэнөөр хэрэглэн, гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэбэ.

Эндэхи колхозууд түсэбһөө гадуур 150 мянган пүүд таряа гүрэндөө тушааха уялга абаад, тэрэнэйнгээ 12 мянган пүүдыень тушаагаа.

Таряа тушаалга үргэлжэлһөөр.

Таряа ехээр гээнэ

Заиграйн аймагай колхозууд ба МТС-үүд таряа хуряалгые нилээд орой эхилжэ, хүсэд эдеэшэһэн таряагаа айруулжа байна.

Аймагай колхозууд ургуулһан таряагаа богони саг соо, гарзагүйгөөр хуряажа абаха хүсэд аргатай. Юуб гэхэдэ, имагтал амяарлан хуряалгые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала байна бшуу.

Тиин хуряалгын түрүүшын үдэрнүүд юу харуулнаб гэхэдэ, Заиграйн аймагай колхозуудта ороо́һото культурануудые амяарлан хуряаха арга тон бирагүйгөөр хэрэглэгдэнэ. МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд шэнэ, түрүү аргые хэрэглэхээ айдаг байһаниинь элирээ. Тэрэниие эхилхэ гэхэдээ МТС-эй машина техникэшье бэлэн бэшэ, механизаторнууд энэ аргатай танилсуулагдаагүй байшоо.

Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо амяарлан хуряалгын эхилээд байхада, Курбын МТС-эй главна агроном нүхэр Ярославский ерэжэ хараад лэ, юумэшье хэлэнгүй ябашаһан байна. Теэд тэрэнэй һүүлээр хэды хоноһон хойно хадагдаһан таряа комбайндахадань, дээгүүр хадагдаһан дээрэһээнь, колосууд үлэшэдэг байба. Иигэжэ таряанай гээлтэ хоролто ехэ гээд, колхозой правлени амяарлан хуряалгые болюулаа һэн. Гэбэшье, энэ ушар тухай главна агроном нүхэр Ярославский, МТС-эй директор нүхэр Филиппов мэдэбэшье, хэмжээ абаагүй байшоо.

Тэрэшэлэн Ново-Брянска МТС-эй харьяата колхозуудта амяарлан хуряалга тоогдоногүй. Эндэхи 6 колхозуудһаа гансал Сталинай нэрэмжэтэ колхоз таряагаа амяарлан хуряажа захалһан байгаа. Лафетнэ жаткаар хадагдаһан 41 гектар хара таряае «С-4» комбайнаар хуряахадань ургасынь хахадынь солоомын узуурта үлэшэнэ. Иимэһээ тус колхозой гэшүүд таряагаа гараар хуряаха гэжэ шиидээ һэн. Теэд МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд эндэ ерэжэ, шанар муутай хүдэлмэриин шалтагаание элируулжэ усадхаагүй байна.

Иигэжэ МТС-эй хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгагүйгөөр хүдэлмэрилһэнһөө Заиграйн аймагай колхозуудта амяарлан хуряалга үргэнөөр хэрэглэгдэнэгүй. Таряа хуряалтые 30—40 хоног соо унжагайруулжа, гүрэндөөшье, колхозуудташье гарза хохидол ушаруулхаяа байна.

Н. Николаев.

Кукурузын ургахые хүлеэһээр...

Нитын адууһа малай ашаг шэмые дээшэлүүлгэдэ кукурузын силосэй аша туһатай байһаниие хүтэлбэрилэгшэдһөө эхилээд, һаалишад хүрэтэрөө мэдэнхэй. Үнеэн бүхэндэ 5—7 тонно силос дарахын тулада Кяхтын аймагай Погранична МТС-эй харьяата Калининай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Цикало) энэ жэлдэ 510 гектар кукуруза тариһан байна. Зарим участогуудта ургаса яһала һайн. Жэшээлхэдэ, Пригороднэ гэжэ газарта 2 метр үндэртэй кукуруза урганхай. Эндэ гектар бүхэнһөө 200-гаад центнер кукурузын ногоон эшэ намаа хуряагдана.

Теэд эндэ кукуруза хуряалга ехээр удааруулагдана. Сентябриин табанай мэдээгээр колхоз оройдоол 145 гектар хуряагаа. Үшөө саананань 365 гектар үлэнэ. Кукурузаар, хээрын ногоогоор 620 тонно силос дарагдаа. Энэнь түсэбэй хахадыншье болонотүй. Хоёрдохи комплексно бригадын Харанхы гэжэ нютагта 300-гаад гектар кукуруза хуряагдаха ёһотой.

— МТС-эй кукуруза хуряадаг комбайнай манай бригадада ажаллажа байтарань, нэгэдэхи бригадада ябуулаа. Теэд хуряахааршье өөдтэй юумэ үгы юм, — гэжэ МТФ-е даагша нүхэр Ганжуров һанаа амараар хөөрэнэ. Үлэһэн кукурузые юугээрээ, хайшан гэжэ богони болзор соо хуряажа абаха тухайгаа энэ нүхэр юушье хэнэтүй. Тэрэнь ехэ гэмшэлтэй, юуб гэхэдэ, хоёрдохи бригадада силос даралгые нүхэр Ганжуров хүтэлбэрилдэг.

Һүүлэй үедэ хүйтэржэ, сагаан хюруу унаха ойртоо. Зарим участогуудта кукуруза боро хюрууда сохигдожо, шарлажа эхилээ. Тиимэһээ энэ үнэтэ культурые түргөөр хуряахын тулада МТС механизмуудаа бүхы хүсөөрнь элсүүлхэ ёһотой.

Кукуруза хуряалга ямар шалтагаанһаа удаарнаб гэхэдэ, колхозой хүтэлбэрилэгшэд «кукуруза арай набтар, үшөө нэгэ бага ургажа, үндэр болог» гэжэ һанаад, энэ хүдэлмэриие түргэдхэхын түлөө огто яаранагүй.

Колхозой поли дээрэ МТС-эй кукуруза хуряадаг тусхай комбайн хүдэлнэ. Тэрэниие ябуулдаг ахадүүнэр Суетинтэн машинаяа һайнаар ашаглахын түлөө бага бэшэ оролдолго гаргана. Гэбэшье, тэрэ комбайнһаа ондоо машинанууд полинуудтань харагданагүй.

— Гурбан косилкатай тракторна агрегат хүдэлхэ ёһотой юм. Теэд МТС-эй буусаһаа гараагүй юм гү, үгыл даа,—гэжэ колхозой агроном нүхэр Кудинова гомдоно.

Һаяхан аймагай хоёр МТС кукуруза хуряаха тусхай комбайнуудые абаа. Түмэр замай Харанхын станцида ерэһэн механизмуудые буулгажа үзэхэдэнь, хэршэдэг частьнуудынь дутуу байшоо.

Иигэжэ Погранична, Кяхтын МТС-үүдэй 7 комбайн иимэ харюусалгатай үедэ ашаглагданагүй, складай газаа гоёор жэрылдэн харагдана. Энээн тушаа БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерство хэмжээ абахаар болоо.

Погранична МТС-эй дирекци (директорын нүхэр Еланов), Калининай нэрэмжэтэ колхозой правлени (түрүүлэгшэнь Цикало, парторганизациин секретарь Дагбаев) кукурузын баян ургасые гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө бодото хэмжээ абаха уялгатай.

Д. Болхоев, манай корр.

Индонезиин Республикын Президент Сукарно Узбекскэ ССР ошоходоо Чирчикскэ химическэ комбинадта орожо хараһан байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай территори дээрэ. ТАСС-эй фотохронико.

Индонезиин президент Сукарнын хүндэлэлдэ К. Е. Ворошилов уулзалга хэбэ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов Советскэ Союзда айлшалжа байһан Индонезиин Республикын президент Сукарнын хүндэлэлдэ сентябриин 11-дэ Кремлёвско Ехэ ордон соо ехэ уулзалга хэбэ.

Индонезийскэ талаһаа Индонезиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Р. Абдулгани, Индонезиин Республикын Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Л. Н. Палар болон президенттэй хамта ерэлсэһэн бусад дээдэ тушаалта хүнүүд уулзалга дээрэ байлсаа.

Советскэ талаһаа уулзалга дээрэ нүхэд Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, Л. И. Брежнев, Н. А. Мухитдинов, Е. А. Фурцева, А. Б. Аристов, П. Н. Поспелов, СССР-эй ба РСФСР-эй министрнүүд, Советскэ Союзай маршалнууд, СССР-эй Верховно Соведэй болон РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадууд, нитын организацинуудай түлөөлэгшэд байлсаа.

Хитадай Коммунистическэ партиин VIII съездэ байлсахаяа СССР соогуур гаража ябаһан хэдэ хэдэн ахадүү коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудай делегацинуудай гэшүүд, СССР-тэ байгаа дипломатическа түлөөлэлгэнүүдэй толгойлогшод ба хүдэлмэрилэгшэд айлшадай дунда бии.

Уулзалга дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов үгэ хэлэбэ.

Нүхэр К. Е. Ворошиловай үгэ хэлэһэнэй һүүлээр СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь А. Ф. Горкин президент Сукарные Ленинэй орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые эндэ сугларагшадай альга ташалга доро соносхобо.

К. Е. Ворошилов энэ үндэр шагналые президент Сукарнодо барюулба.

Президент Сукарно харюугай үгэ хэлэжэ, тэрэниие ехээр хүндэлһэнэйнь түлөө баясхалан хүргэбэ. (ТАСС).

Президент Сукарнын Москва ерээд байһан тушаань

Сентябриин 11-дэ Индонезиин Республикын президент Сукарно болон тэрээнтэй хамта ябалсаһан индонезийскэ айлшад Кубинкадахи аэродром дээрэ авиационно техникэ үзэһэн ба реактивна самолёдуудай ниидэхые хараһан байна.

Айлшад үдэ багта Ленинскэ хадануудтахи Московско университедтэ ерэбэ. Индонезийскэ арадай түлөөлэгшэдые студентнүүд, эрдэмтэд болон багшанар халуунаар амаршалаа.

Университедые, клубые болон студентнүүдэй байрын комнатонуудые хараһанай һүүлээр айлшад актова залда оробо. Эндэ хоёр мянга шахуу хүбүүд, басагад суглараад, президент Сукарно болон тэрээнтэй хамта ябагшадые халуунаар амаршалаа. СССР-эй дээдэ һургуулинуудай министр В. П. Елютин үндэр дээдэ айлшанда хандажа, амаршалтын үгэ хэлэбэ.

Г-н Сукарнодо юридическэ наукануудай доктор гэһэн эрдэмтын нэрэзэргэ олгохо гэжэ академиин экономическа, философско болон эрхын наукануудай таһагай хамтын сугланай шиидхэһэн тухай СССР-эй Наукануудай академиин президент А. Н. Несмеянов соносхобо. Эндэ сугларагшадай альга ташалга доро үндэр дээдэ айлшанда юридическэ наукануудай докторой диплом барюулагдаба.

Президент Сукарнын научна ехэ табьяатай байһаниие тэмдэглэн, тэрэниие Московско университедэй хүндэтэ профессорээр һунгаха гэжэ МГУ-гэй эрдэмтэдэй соведэй шиидхэһэн тухай университедэй ректор академик И. Г. Петровский соносхоо. Айлшанда МГУ-гэй хүндэтэ профессорэй дипломой барюулагдахада зал дотор дахинаа альга ташалга нэрьебэ.

Юридическэ наукануудай доктор гэһэн эрдэмтын нэрэзэргэ олгоһонойнь түлөө, Московско университедэй хүндэтэ профессорээр һунгаһанайнь түлөө президент Сукарно ехэ баясхалан хүргэбэ.

Мүн лэ тэрэ үдэр ССР Союзай Оборонын министрын нэгэдэхи орлогшо Советскэ Союзай Маршал И. С. Конев Индонезиин Республикын президент д-р Сукарнотой уулзажа, хөөрэлдэһэн ба тэрэнэй хүндэлэлдэ сайлалга хэһэн байна. Сайлалгын үедэ Советскэ Союзай Маршал И. С. Конев болон Индонезиин Республикын президент Сукарно үгэнүүдые хэлээ. Сайлалга хани халуун оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

...тадай Коммунистическэ партиин VIII съездэ ошожо ябаһан гадаадын Коммунистическэ партинуудай ...гацинуудай Москвада ерээд байһантай дашарамдуулан КПСС-эй ЦК-да уулзалга болобо

...тадай Коммунистическэ пар... VIII съездэ байлсахаяа ошо... ...һан хэдэ хэдэн ахадүү комму... ...ческэ ба хүдэлмэришэнэй пар... ...дай делегацинууд Москва ...

...ад орожо ябаһан ахадүү пар... ...дай делегацинуудай хүндэлэл... Советскэ Союзай Коммунисти... партиин Центральна Комите... Президиум сентябриин 10-да ...лга хэбэ.

...КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй ...д, Президиумэй гэшүүдтэ кан... ...шүүд, КПСС-эй ЦК-гэй секре... ...шүүд, Хитадай компартиин VIII съездэ ошохо КПСС-эй делегациин гэшүүд, Венгерскэ ажалшадай партиин, Румынска хүдэлмэришэнэй партиин, Германиин социалистическэ нэгэдэмэл партиин, Германиин компартиин, Французска компартиин, Великобританиин компартиин, Испаниин компартиин, Швейцарска ажалай партиин делегацинуудай гэшүүд, Хитадай Арадай Республикаһаа СССР-тэ байдаг посольствын советник уулзалга дээрэ байлсаба.

Ахадүү партинуудай түлөөлэгшэдэй уулзалга хани халуун оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

★ Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэ дээрэ ★

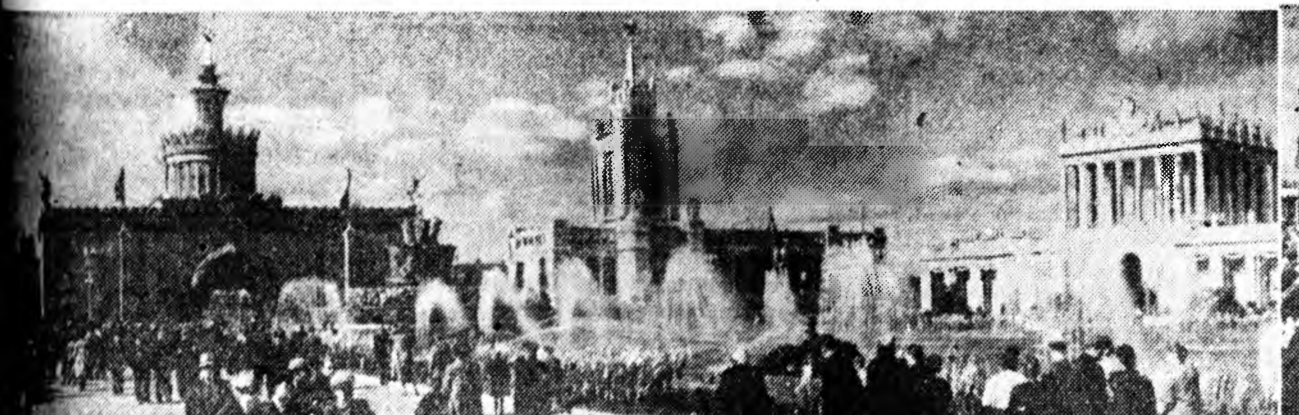

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозуудай талмай дээрэ. ТАСС-эй фотохронико.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эбэртэ бодо малые выставкэ дээрэ харуулжа байна. ТАСС-эй фотохронико.

Баруун Германида фашизмын ба милитаризмын замые хааха

Союзуудай Байшангай Колонно зал соо Москвагай ажалшадай митинг болобо

Сентябриин 10-да Союзуудай байшангай Колонно зал соо Москвагай ажалшадай митинг болобо. Германиин Коммунистическэ партиие хориһон ябадалда эсэргүү эрид буруушаалаа мэдүүлхын тулада тэдэнэр эндэ суглараһан байна. Профессиональна союзуудай Московско областной Соведэй зарлаһан энэ митингдэ столицын заводууд болон фабрикануудай хүдэлмэришэд, профсоюзна, залуушуулай ба эхэнэрнүүдэй организацинуудай түлөөлэгшэд, наукын, культурын ажал-ябуулагшад, һурагшад-залуушуул ерэһэн байха юм. Макс Рейман толгойлогшотойгоор Германиин Коммунистическэ партиин делегациин президиумдэ ерэжэ һуухадань эндэ суглараашад альга ташалгаар угтаба.

Профессиональна союзуудай Московско областной Соведэй түрүүлэгшэ И. Крестьянинов богонихон эхинэй үгэ хэлэжэ, митинг нээбэ.

— «Германиин Коммунистическэ партиие хориһон ушар тушаа» КПСС-эй ЦК-гэй мэдүүлгые Москвагай ажалшад халуунаар дэмжэнэ, — гэжэ тэрэ хэлэнэ. — Энэ мэдүүлгэ соонь бүхы советскэ арадай һанал бодол харуулагданхай.

Трансформаторна заводой хабсаргагша-слесарь А. Г. Широченковто үгэ үгтэбэ.

— Мүнөө Баруун Германида боложо байһан ушар гансашье коммунистнуудта, гансашье немецүүдтэ хабаатай бэшэ, — гэжэ А. Г. Широченков хэлэнэ, — Энэ хадаа намдашье, минии гэр бүлэдэшье хамаатай, энэ халаа бидэнэр бүгэдэндэ, германска «шэнэ гуримтай», ойро танилсаһан бүхы хүнүүдтэ хамаатай. 1933 ондо Германиин Коммунистическэ партиие хориһоной һүүлээр удангүй фашизмын һүртэ муухай үйлэ хэрэгүүдэй эхилһыень олон арадууд өөһэдтөө тудаһан урдынгаа байдал дээрэһээ һанажа байдаг.

Эгээл тиимэһээ немецкэ арадай демократическа эрхэ сүлөөдэ аденауэровска засагаархидай гараа хүргэһэн ябадалые жэгшүүритэ муухай ябуулга мүн гэжэ мэдүүлнэбди. Эгээл тиимэһээ Германиин Коммунистическэ партиие, немецкэ арадай һанал бодолдо бүрин тааралдадаг политикатай партиие, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай, демократиин хэрэгые хамгаалдаг партиие усадхаха гэһэн боннско милитаристнуудай һэдэлгэ бидэнэй дура гутаана.

Энэ жэгшүүритэ шиидхэбэриин болюулагдатар Германиин хүдэлмэришэн анги тэмсэлээ болюулхагүй, гэдэргээ сухарихагүй гэжэ бидэнэр, Москвагай хүдэлмэришэд, батаар найдажа байнабди.

Столицын залуушуулай түлөөлэгшэ МГУ-гэй аспирантка Г. А. Голубева үгэ абаба.

— Эб найрамдалай, демократиин хэрэгтэ эсэргүүгээр боннско засагаархидай хэжэ байһан галзуу ааша тухай манай университедэй студентнүүдэй ямар ехэ зэбүүрхэлтэйгээр дуулаһыень хэлэхын аргагүй,—гэжэ тэрэ хэлэнэ. — Компартиие хорилго хадаа мүнөө Баруун Германиин ажалшадай демократическа эрхые хаһаха гэһэн хархис этэгээдүүдэй шэнэ алхам мүн. Тэдэнэр эгээн түрүүн германо-советскэ хани барисаанай общественные, тиигээд сүлөөтэ немецкэ залуушуулай союзые хориһон байгаа.

—Немецкэ арадай, тэрэнэй залуушуулай ерээдүйн байдал мүнөө Германиин ажалшадай гарта байна. Фашизмын дахинаа һэргээгдэхэ замые хаагыт гэжэ бидэнэр Баруун Германиин залуушуулые уряалнабди. Германиин Коммунистическэ партиин мандажа байхадань этигэнэбди, — гэжэ нүхэр Голубева мэдүүлнэ.

Москвагай эхэнэрнүүдэй нэрэһээ Л. Т. Космодемьянская үгэ хэлэбэ. Гитлер мүн лэ Коммунистическэ партиие хорилгоор харата хэрэгүүдээ эхилһэн юм гэжэ тэрэ һануулна.

—Теэд һүүлэй һүүлдэ энээнэйнь юугээр дүүрэһыень бидэнэр мэдэнэбди,—гэжэ тэрэ хэлэнэ.—Гитлеровецүүдэй эхилһэн дайн дэлхэйн бүмбэрсэгтэ бүхыдэнь шахуу таража, 45 миллион үлүүтэй хүн зониие хосороогоо. Нюуса байдалай ба тон хүндэ терророй үедэ Германиин Коммунистическэ парти тэмсэлээ үргэлжэлүүлжэ байгаа гэжэ бидэнэр тэрэшэлэн мэдэнэбди. Эрнст Тельман болон бусадай эрэлхэг зориг гаргаһыень мэдэнэбди.

Германиин Компартиие хориһон ябадалда эсэргүүгээр эрид буруушаалаа мэдүүлхыень фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ өөһэдынгөө залуу наһые үгэһэн хүбүүд басагадай эхэнүүдэй, советскэ эхэнэрнүүдэй нэрэһээ Л. Т. Космодемьянская эндэ суглараашадые уряалба.

Удаань уранзохёолшо К. Е. Фединэй үгэ хэлэһэнэй һүүлээр Германиин Коммунистическэ партиин правлениин нэгэдэхи секретарь Макс Рейман эндэ суглараашадаар халуунаар угтагдан үгэ хэлэжэ, орон доторхи байдал тухай хэлэбэ.

Митингдэ хабаадагшад иимэ тогтоол нэгэн дуугаар баталан абаа:

«Германиин компартиин ажалябуулгые хориһондо буруушаалаа мэдүүлхэ гэһэн митингдэ суглараад, Москва городой ажалшад болбол Германиин алдарта Коммунистическэ партиие хуули буса гэжэ баруунгерманска засагаархидай гаргаһан шиидхэбэри хадаа Баруун Германиин эб найрамдалта, демократическа хүсэнүүдтэ эсэргүүтээр хэгдэһэн хорото ааша, эб найрамдалай, демократиин хэрэгтэ аюул тохёолдуулһан ябадал мүн гэжэ зэбүүрхэн буруушаана. Митингдэ хабаадагшад бүхы дэлхэйн демократическа олониитын буруушаалда һаналаа нэгэдүүлхэ зуураа, арад зондо эсэргүүгээр хэгдэһэн энэ ябуулгые тон ехээр зэбүүрхэн буруушаажа байһанаа мэдүүлнэ, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэжэ байһан немецкэ арадай түрүү түлөөлэгшэдтэ эсэргүүгээр баруунгерманска хархисуудай хэһэн галзуу аашада эрид шанга харюу үгэхыень Германиин Федеративна Республикын ажалшадые, демократическа эрхэ сүлөөдэ дуратай бүхы хүнүүдые, фашизмын, шэнэ дайнай һэргээтдэхэ ябадалда дуратүй бүхы хүнүүдые уряална.

Бүхы оронуудай хүдэлмэришэн ангиин, түбхын түрүүн Германиин хүдэлмэришэдэй бата нэгэдэлтэ тэмсэл мандаха болтогой!

Германиин Коммунистическэ парти мандаха болтогой!»

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Нарин нооһото хони олоор үсхэхэбди

Манай колхозой гол ажалынь—хонин ажал юм. Хонидоймнай тоо 20 мянга болонхой.

Хонидые олоор үсхэбэрилжэ, олзо доход ехээр абадаг болохо гэһэн парти, правительствынгаа заабариие бэелүүлхын түлөө манай колхознигууд ехэ оролдолго гаргана. Гэбэшье, хонидһоо нооһо хайшалан абалга үшөөл бага байһаар.

Нёдондо жэл манай колхоз бүхы хонидһоо 271 центнер нооһо хайшалжа абаһан юм. Хонин бүриһөө дунда зэргээр 1 килограмм 850 грамм нооһон хайшалагдаа һэн. Даншье, урмагүй бага байгаа. Колхознигууд хонин һүрэгөө улам олон болгохо, хонидһоо бүри ехээр нооһо хайшалжа байха зорилго табяа һэн.

Колхозой партийна организаци хонишодой дунда зохихо хүдэлмэри ябуулжа захалаа. Нэн түрүүн һайн хүнүүд хонидые харууһалагшадаар томилогдоо. Зунай сагта бэлшээриин газарые зүбөөр хэрэглэжэ, хонидоо һайса таргалуулхын тула хонишодой дунда ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Энэ асуудалаар зооветеринарна мэргэжэлтэд, агитаторнууд хонишодто лекци уншадаг, хөөрэлдэдэг байна. Тэрэнэй ашаар хонидой харууһан һайжаржа захалаа. Үбэлжэлгын эхилхэдэ хониднай булта шахуу һайн хүшэтэй, тарган болонхой байгаа һэн.

Нооһо ехээр хайшалжа абадаг болохын тула хонидые үбэлдөө һайнаар харууһалха, зүбөөр эдеэлүүлхэ шухала юм. Энээниие хараада абажа, партийна организаци, правленимнай хонидые һайнаар ондо оруулха зорилго хонишоной урда табиһан байна. Тиигээд хонишоднай үбэлэй үедэ бэлшээри һайнаар хэрэглээ. Үнгэрэгшэ үбэл түрүүшынхеэ хонидтоо кукурузын силос эдюулээбди.

Хонидой харууһа, тэжээлые һайжаруулха зорилгоор бусадшье хэмжээнүүд абтаһан байна. Хонин бүридэ үдэрэй 1 килограмм кукурузын силосһээ гадна, 150 грамм концентрат үгтэдэг байба. Манай хонишод хонидоо үбэлэй сагта уһалдаггүй заншалтай байһан юм. Энэнь тон буруу байгаа. Үнгэрэгшэ үбэл хонишоднай үдэр бүри хонидоо уһалаад үзээ. Хонидые үбэлэй сагташье уһалха шухала байһые тэдэнэр ойлгоо.

Колхозой парторганизаци ба правлени үбэлжэлгын үедэ хонишодой дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхээ. Эхэ хонидоо гарзалуулаагүй бригадада һара бүри 300 түхэриг шан үгтэдэг байба. Мүн эрье хонидые харууһалагшад гарзалуулаагүйн түлөө һара бүри 150 түхэриг шан абадаг байгаа.

Мүрысөөнэй дүн саг соогоо согсолон гаргагдадаг. Хонидоо гарзалуулаагүйшье һаа, ехээр муудуулһан хонишод шан абаха эрхэгүй болодог.

Иимэ гурим тогтооһоной ашаар, хонидой харууһан ниилээд һайжараа. Бригада бүхэн хонидоо гарзалуулхагүй, тураахагүй гэжэ оролдодог болоо. Энэ жэлдэ колхознай бүхы хонидһоо 363 центнер гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхиһээ 92 центнерээр ехэ нооһо хайшалжа абаһан байна. Толгой бүриһөө 2 килограмм 265 грамм нооһон хайшалагдаа. Эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 1955 ондо 167 килограмм нооһон абтаһан һаа, энэ жэлдэ 226 килограмм абтаа.

Нооһо ехээр хайшалан абалга хонидой үүлтэрые һайжаруулһанһаа болодог гээшэ.

Колхозой хонин һүрэг жэлһээ жэлдэ нэмэхэһээ гадна, нооһонойнь шанар улам һайжарна. Шэрүүн нооһотой хонид мүнөө манайда байхагүй. Шэрүүбтэршье нооһотой хонид үсөөржэ байна. «Өөдэлхэ зоной үгэ нэгэн, үхэхэ малай зүүһэ нэгэн» гэдэг бурят арадай оньһон үгэ гүнзэгы удхатайл байна даа.

Хонидойнгоо үүлтэрые, нооһонойнь шанарые хэр зэргэ һайжаруулһыемнай иимэ тоо, баримтанууд харуулна: 1955 онло манай колхоз хонидһоон миин 6 центнер нарин нооһо абаһан байбал, энэ жэлдэ 96 центнер 66 килограмм нарин нооһо абаа.

Хонидһоо нооһо хайшалжа абалгын нэмэхэ тума колхозой олзо доход бүри ехэ болоно. Манай колхоз нёдондо жэл хониной нооһоор 598730 түхэригэй олзо доход оруулһан һаа, энэ жэлдэ 1173199 түхэригэй олзо доход оруулаа.

Колхозой эрхим хонишон Филипп Лаврентьевич Зайцев ехэ амжалта туйлаһан байна. Нүхэр Зайцев энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 102 хурьга абажа, бултыень түлжүүлээ. Мүн хонишон Варфоломей Васильевич Григорьев 100 эхэ хонин бүриһөө 97 хурьга абаһан байна.

Гэхэ зуура, хони үсхэбэрилхэ хэрэгтэмнай горьтойхон дутагдалнууд бии байһаар. Колхозоо бүхы дээрэнь абажа үзэхэдэ, 100 эхэ хонин бүриһөө миин 66 хурьган абтаһан байна. Энээнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, үшөөл олон хонид һубайрна. Нёдондо хонидые искусственнаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэһэн байгаа.

Колхозой партийна организаци болон правлени нёдондо жэлэйнгээ алдуу эндүүе хараадаа абажа, хонидоо бүри олон, ашаг ехэтэй болгохо хэмжээнүүдые хараалаанхай. Мүнөө жэлдэ хонидоо бултыень искусственна аргаар үрэжүүлхэмнай. Иигэжэ үрэжүүлхэ 3 пункт эмхидхэгдээд, хоёрынь мүнөө хэрэглэгдэжэ байна.

Намар үрэжүүлэгдэһэн хонидой 80 процентнь үбэлдөө (25—30 хоногой туршада) хурьгалха зэргэтэй юм. Иимэ эртын хурьгадые зундаа эхэһээнь һалгаахада бултадаа томонууд болоһон байдаг.

Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр хэгдэжэ эхилээ. Отаранууд эмхидхэгдэжэ байнхай. Хорёо хашаанууд заһагдажа, дулаалагдажа байна. Үбэлжэлгын эхилэмсээр хонин ажал дээрэ хүнүүд нэмэгдэжэ табигдаха юм.

Хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулжа, хонин ажалаа олзо, ашаг ехэтэй болгохын түлөө колхозой коммунистнууд, колхозник бүхэн сэхэ шууд тэмсэхэ ёһотой.

Н. Бабушкин, Зэдын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь.

Ойлгууламжын хүдэлмэриие хэрэгсээнэгүй

Баргажанай аймагай Уланай Сомоной Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай партийна организацинууд мүнөө үбһэ, таряа хуряаха ба һү ехээр һааха тон харюусалгатай халуун хаһын ороод байбашье, политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулна. Эдэ партийна организацинуудай секретарьнар нүхэд Н. Раднаев, А. Раднаев һүүлэй үедэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри тухай мартажархинхай. Зарим фермэ, бригадануудта юуншье хэгдэнэгүй. «Дайшалхы хуудаһанууд», түрүүшүүлые харуулха доскануудшье гаргагдахаяа болишоо.

— Агитаторай һүүлшын хөөрэлдөөн хэзээ болоо бэлэй, һананашьегүйбди,—гэжэ тэндэхи хүнүүд хэлсэнэ.

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой центр—Хилгана нютагта байратай үрэжэлтэ малай фермын һаалишад агитаторнай хэн бэ гэжэ мэдэхэгүй байба. Эндэ хабарһаа хойшо нэгэшье лекци уншагдаагүй байха юм. Мүн агитаторай хөөрэлдөөншье болоогүй байна. Тэндэ улаан булан бии нэрэтэй аад, почтоор ерэһэн газетэ, журналнууд задалагдангүй, хэдэн хоногто хэбтэдэг юм. Малшадай дунда социалистическэ мүрысөөнэй муугаар эмхидхэгдэһэн, ойлгууламжын хүдэлмэриин ябуулагдадаггүй дээрэһээ, ажалайнь журам һула байна. Фермын һаалишад мүнөө үүлтэртэ үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ миин 4—5 литр һү һаана.

Тэрэшэлэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой бригаданууд, фермэнүүд дээрэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хангалтагүй байһаар.

— Зунай бэлшээридэ гарахаһаамнай хойшо манай отарада нэгэшье агитатор ерээгүй,. Манай ОТФ-дэ түрүүшүүлые харуулдаг доска үгы. «Дайшалхы хуудаһан» гаргагданагүй. Тиигээд бидэнэр ондоо отарынхидай ажалые мэдэхэһээ байтагай, өөһэдөөшье ямараар хүдэлмэрилжэ байһанаа һайн мэдэдэггүйбди,—гэжэ колхозой ахалагша хонишон Сэсэг Тогонова хөөрэнэ.

Эдэ колхозуудай холын бригаданууд, фермэнүүдтэ хүдэлмэрилдэг колхознигуудай культурна эрилтэнь хүсэд хангагданагүй. Тэдэнэр кино, концерт хараха, газетэ, журнал үдэр бүри уншаха, һонин лекци, хөөрэлдөөнүүдые шагнаха аргагүй байна.

Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд һү һаалгын, тэжээл бэлэдхэлгын талаар ехэ гээгдэлтэй байһаар. Энэнь гол түлэбтөө колхозой партийна организацинуудай политическэ хүдэлмэреэ һуладхаһанай хойшолон мүн гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Иимэ байдалые энэ дары заһуулхын тула парторганизацинуудай зүгһөө зохихо хэмжээ абахань шухала.

Г. Носков.

Хүдөө ажахын продукциин өөрынь үные химдаруулхын түлөө

КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, хүдөө ажахын шухала хүдэлмэринүүдые эмхитэйгээр үнгэргэхын түлөө тэмсэхэ зуураа, Түнхэнэй МТС-эй механизаторнууд хүсэ, зөөри багаар гаргашалжа, хүдөө ажахын продукци ехээр абадаг болохо хэрэгтэ анхаралаа ехээр табина. Горючи болон тоһододог зүйлнүүдые ехээр алмабал, үйлэдбэриин болон хамһабариин хүдэлмэришэдые үсөөрүүлбэл, машина зэмсэг заһабарилгада зөөри хэрэгсэл гаргалгые багадхажа шадабал, продукциин өөрын үные химдаруулжа болохо юм гэжэ манай механизаторнууд ойлгонхой.

Зүгөөр хүдөө ажахын продукциин өөрын үные химдаруулха тушаа бэелүүлэгдэжэ байһан хэмжээнүүд хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, оройһо таряанай ургасые дээшэлүүлхэ, тракторна хүдэлмэриин түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэй нэгэн доро үнгэрэгдэнэ. Таряалангай гектар бүхэнһөө ургаса ехээр хуряагаад лэ, тракторна хүдэлмэриин болон натура түлбэриин түсэб үлүүлэн дүүргээд лэ байбал, продукци үйлэдбэрилгэдэ ажалай гаргаша бага боложо, продукциин өөрын үнэ химдарха байна.

Энэ шухала хүдэлмэриие бидэнэр тракторна бригадаһаа эхилэн бэелүүлжэ захалаабди. Бүри нёдондо Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо тракторна 2 бригадые нэгэдхэһэн байгаабди. Томодхогдоһон бригадада техникэ һайнаар ашаглагдадаг, бригадирай харюусалга ехэ болодог байна. Томо бригадын һайн байһаниие нёдондонойнгоо дүршэл дээрэһээ ойлгожо, 11 тракторна бригадын оронло мүнөө найман бригада хүдэлмэрилнэ. Олон жэлэй хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй механизаторнууд тракторна бригадануудые хүтэлбэрилнэ. Жэшээлхэдэ, Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлдэг коммунист нүхэр И. А. Ковалевой хүтэлбэрилдэг томодхогдоһон табадахи бригада һайнаар хүдэлнэ. Нүхэр Ковалев МТС-эй байгуулагдаһанһаа хойшо хүдэлжэ, ВСХВ-дэ гурба дахин хабаадагша боложо ошоһон байха юм. Нүхэр Ковалевой хүтэлбэрилдэг бригадынхид хабарай тарилгые богони болзор соо агротехникын заабаряар һайнаар үнгэргэһэн, хуряалгын үедэ амяарлан хуряалгые 360-аад гектарта хэрэглэһэн байна. Энэ бригадын элдүүрилһэн бүхы газарһаа гектар бүхэнһөөнь дунда зэргээр 13—14 центнер оройһон хуряагдахаар хараалагдана. Тиихэдэ энэ бригадын элдүүрилһэн 850 га шэнэисын талмай дээрэһээ гектар бүхэнһөөнь 20—25 центнер оройһон абтаад байна. Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз аймаг соогоо эгээн түрүүлэн гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө дүүргээ.

«Красный пахарь» колхоздо хүдэлдэг 4-дэхи тракторна бригадада ВСХВ-дэ 3 дахин хабаадагша болоһон дүршэлтэй механизатор Г. И. Сороковиков бригадираар хүдэлнэ. Эндэ тоо бүридхэгшэ үгы юм. Тоо бүридхэгшын үүргэ бригадирай туһалагша дүүргэдэг болонхой. Түс бригада энэ жэлдэ мүн лэ һайн ургаса ургуулаа.

Тракторна бригадануудта эмхидхэлэй иимэ хүдэлмэринүүдые ябуулһанай ашаар бүхы МТС соо тракторна бригадын 3 бригадир, бригадирай нэгэ туһалагша, нэгэ тоо бүридхэгшэ-заправщик сүлөөлэгдөө. Энээнэй ашаар жэл соо 10 мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэн, 2 мянган ажалта үдэр алмагдаха байна. Мүнөө жэлдэ олон трактористнууд прицепщиггүйгөөр хүдэлөө. Жэшээлхэдэ, нёдондо «С-80» тракторта 4 прицепщик хүдэлһэн байгаа һаа, мүнөө жэлдэ 2 прицепщик хүдэлнэ. Трактористнууд А. Сороковиков, К. Усольцев, Д. Щехин, М. Кобелев, Лихачев гэгшэд прицепщиггүйгөөр ажаллаһан байна. Мүнөө прицепщигүүд тракторист бүхэндэ даалгагдажа үгтэдэг бэшэ, харин бригадирай заабаряар лэ хэрэгтэй болоһон трактористда эльгээгдэнэ. Эмхидхэлэй эдэ хүдэлмэринүүдые ябуулһанай ашаар МТС соо бүхыдөө 27 прицепщик сүлөөлэгдэжэ, ондоо хүдэлмэридэ эльгээгдэһэн байна. Тиигэжэ 11400 ажалта үдэр, 28500 түхэриг гүрэнэй мүнгэн алмагдаа.

Горючи болон тоһододог зүйлнүүдые ехээр алмахын тулада тракторнуудта, машинануудта горючи имагтал тусгаар соргоор эюулдэг болонхой. Тракторна бригадануудта горючи имагтал бензовозуудаар абаашагдадаг боложо, горючи зөөдэг 12 хүн сүлөөлэгдэжэ, 2 мянган ажалта үдэр алмагдаа. Бригада бүхэн тракторта горючи эюулхэдээ боошхоорон хэлтылгэжэ ведро соо хээд трактортаа горючи хэдэг хуушан заншаа болюулжа, тусхай крантай боошхонуудые бригада бүхэндэ түхеэрэнхэйбди. Горючи болон тоһододог зүйл хадаглаха тусгаар складуудые эмхидхэһэнэй ашаар 4 харуулшан сүлөөлэгдэбэ.

Кукуруза болон хартаабха квадратно-гнездовой аргаар һуулгаха үедэ хэмжүүрэй шабын түмэр механическаар зөөхэ арга хэрэглэһэнэй ашаар агрегат бүхэндэ хүдэлдэг хүнүүдэй тоо 7-һоо 4 хүрэтэр үсөөржэ, тарилгын үедэ бүхы МТС соо 21 хүн сүлөөлэгдэһэн байна. Хэмжүүрэй шабын түмэрые механическаар зөөхэ арга кукуруза тарилта дээрэ хэрэглэһэнэй ашаар 600 ажалта үдэр, 2 мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэн алмагдаа һэн.

Машинануудые заһабарилха ба техническэ харууһалга хэлгэдэ гүрэнэй мүнгэ зөөри алмахын зорилгоор нүүдэл мастерскойн хүдэлмэри шэнэ гуримаар табигдаһан байгаа. МТС-тэ бии байһан «А» түхэлэй хоёр нүүдэл автомастерской МТМ-е даатшын мэдэлдэ үгтөө һэн. Автомастерской бүхэндэнь 1 механик, жолоошо-слесарь хүдэлдэг юм. Нүүдэл автомастерскойн жолоошо-слесареэр болбол трактор, комбайнһаа гадна, слесарьна, гагнууриин хүдэлмэриие һайн мэдэхэ механизатор табигдадаг. Тракторнуудта техническэ харууһалга тусхай графигай ёһоор хэгдэдэг. Тэдэ автомастерскойнуудай хүдэлмэри МТС-эй диспетчер заабарилан ябуулдаг. Мастерскойн хүдэлмэриие иигэжэ ябуулхада автомастерской ехэ һайнаар ашаглагдана, тэрэниие үлүү ехээр, хэрэгтэй хэрэгтэй газар руу гүйлгэхэ ушар болюулагдана.

Хүдөө ажахын продукци абалгада хүсэ болон зөөри багаар гаргашалха хэмжээнүүдые бэелүүлһэнэй ашаар манай МТС бүхыдөө жэлэй туршада 74340 түхэриг мүнгэ, 20 мянган ажалта үдэр алмаха юм.

Манай МТС-эй харьяата колхозууд мүнөө үедэ оройһото культурануудайнгаа 27 процентые хадаад байна. Мүнөө хадагдаад байһан таряалангай гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 15,4 центнер таряан хуряагдана. Тухайлхада кукурузын гектар бүхэнһөө 50 центнер набша намаа абта а. Хартаабха, овощиин муу бэшэ ургаса абтахаар хараалагдана.

Ургасын һайн гараһан дээрэһээ натура түлбэри абаха түсэбөө дүүргэхэбди. Тиигэжэ 1 центнер оройһоной өөрынь үнэ 6 түхэриг 60 мүнгөөр химдархаар хараалагдана.

Манай аймагай механизаторнууд болон колхознигууд гүрэндэ таряа тушааха, үбһэ, таряагаа богони болзор соо хуряажа абаха талаар ехэхэн уялгануудые абанхай. МТС-эймнай механизаторнууд, харьяата 8 колхозууднай эмхитэй һайнаар хүдэлжэ, гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө сентябриин 10-да дүүргээд, түсэбһөө гадуур 1216 центнер оройһо гүрэндөө тушаагаа. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, табиһан зорилгоёо манай МТС-эй механизаторнууд бэелүүлхэ байха.

И. Петров,
Түнхэнэй МТС-эй директор.

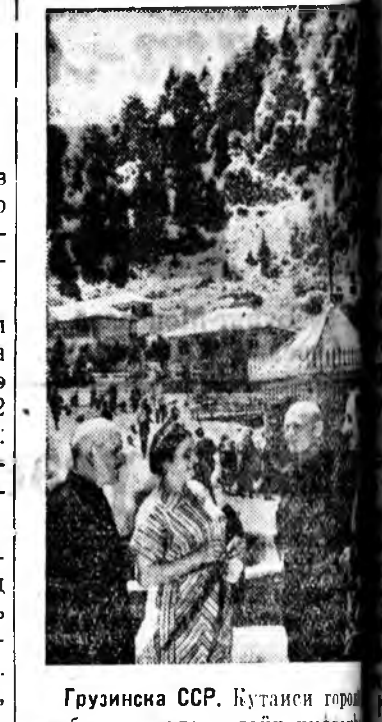

Бригада, гүүртэнүүдтэ лекци олоор уншая

...тическа хүдэлмэриие эрид ...үүлхэ тушаа партиин XX ... гаргаһан заабаринуудые ...н, политическэ ба научна эр... ...үүлгэ Бүхэсоюзна обще... Кяхтын отделениин гэшүүд ...лэдбэри дээрэ хүдэлдэг ...лай дунда, предприятинууд... ...ала, гүүртэ дээгүүр лекци ...ншадаг боложо байна.

...ствын Кяхтын отделени 180 гэшүүдтэй юм. Һүүлэй хоёр ...о обществын гэшүүд болгог... ...гаран хүн абтаа. Мүнөө ...ай отделенидэ 57 багшанар, ...ар, 23 хүдөө ажахын мэр... ...ба партийно-советскэ хү... ...шэд хабаадана. Ниитэ... ...скэ, хүдөө ажахын, меди... педагогическа ба естествен... ...на секцинүүд мүнөө үедэ хү... ...байдаг. Секцинүүдэй хүдэлмэ... ...жаруулха зорилгоор, тэрэ... ...хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн ... тэдэниие партиин айкомой ...дээрэ баталһан байна. Секци... ...соогоо, хүдэлмэреэ һайнаар ...эдэг болоо. Квартал бүхэндэ ...лаха лекцинүүдэй тематика ... зүблөөн дээрэ хэлсэгдэжэ, ...ямар лекци, хаана уншаха ту... ...сэб зохёон баталагдадаг.

...э-политическэ секци (хүтэл... ...шэнь нүхэр Бобков) һайнаар ...э. Энэ секцидэ хабаададаг гэ... ...бултадаа шахуу политическэ ...бэлэдхэлтэйнүүд, ойлгосотой ...р лекци уншадаг шадабаритай ...ой. Бэшэгдэһэн лекцинүүдэй ...секциин зүблөөн дээрэ эрхэ ...бшэн хэлсэгдэдэг. Тус сек... ...шүүд олон ондоо темэнүү... ...һонирхолтой лекцинүүдые зо... ... уншана. Маркоистско-ле... ...теориин асуудалнуудаар, Со... ...Союзай гадаадын ба дотоо... ...далаар, парти, правитель... ...огаһан шухала шиидхэбэри... ...советскэ патриотизм гэхэ ...энүүдээр лекцинүүд уншаг... ...айна. Энэ секциинхид үнгэр... ...һара соо 200 гаран лекци ун... Обществын гэшүүд нүхэд Ку... ...Бабкинов, Шадапов КПСС... ...ьездын табиһан зорилгонууд ...олон лекци уншаа. Арадай ...Зургаадахи табанжэлдэ хүг... ...түсэб тушаа нүхэр Гаськов, ...патриотизм тухай», парти ...скэ арадай үүргэ тухай һо... ...ой лекцинүүдые өөһэдөө бэ... ...арад зондо уншадаг байна.

...эй үедэ хүдөө ажахын секци ...рилэгшэнь нүхэр Копылов), ...рээ һайжаруулжа байна. ...ециинхид «Кяхтын аймагай ресурснууд ба тэдэниие хэ...», «Братска ГЭС», «Зургаа... ...абанжэл соо хүдөө ажахын ...тэ», «Кяхтын аймагта куку... ...ургуулгаар туйлаһан түрүү дүй ... тухай», «Бурят-Монголдо ...нооһотой хонидые үсхэбэрил... ...жаруулха замууд» гэхэ мэтэ ...нүүдые зохёожо, малай гүүртэ, ...дээгүүр хүдэлжэ байгшадта ... Хүдөө ажахын секцидэ ха... ...бадай дундаһаа нүхэд Вель... ...кина, Шодонова гэгшэд ...уншалгада һайнаар хабаада...

...педагогическа секци хүдэл... ...уу бэшээр эмхидхэнэ. Дун... ...гуулинуудта түрэлхидэй лек... ...байгуулагдажа, түрэлхидтэ болон багшанарта зорюулагдаһан 30 шахуу лекци уншагдаа. Мүн үсөөхэн хүнтэйшье һаа, медицинскэ секци городой болон хүдөөгэй ажалшадай дунда 60 гаран лекци уншаад байна. «Бруцеллез ба тэрээнтэй тэмсэхэ тухай», «Архида оролго—хуушан сагай үлэгдэл» гэхэ мэтэ лекцинүүдые нүхэр Черняева, Мунгалова ба Салихова болон бусадай уншахада, олон зон ерэжэ һонирхон шагнаба.

Научно-атеистическэ пропагандые һайжаруулха, байгаалиин, юртэмсэ тэнгэриин байгуулалта тухай, газар дэлхэй дээрэ амидаралай болон хүнэй бии болоһон тухай материалистическэ суртал дэлгэрүүлхэ тушаа политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Обществын үмэнэ КПСС-эй ЦК ехэ зорилгонуудые табиһан байна. Партиин энэ зорилгые бэелүүлэн, манай отделениин естественно-научна секци биологи, физикэ, хими заадаг багшанарые олоорнь хабаадуулжа, энэ жэлэй үнгэрһэн 8 һара соо «Юртэмсын бии бололго тухай», «Нойр зүүдэн ба зүүдэ харалга тухай», «Ламын шажан ба тэрэнэй ангиин удха тухай», «Ажамидаралай ба хүнэй бии бололго тухай», «Зургаадахи табанжэлдэ Сибириин хүгжэлтэ тухай» ба бусад олон темээр шэнэ лекцинүүдые зохёожо, 50 гаран лекци уншаһан байна.

Бригада болон гүүртэнүүдтэ хүдэлдэг ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри сагүргэлжэ ябуулхын тулада аймаг доторхи МТС бүхэндэ лекци уншаха зорилготой обществын гэшүүдһээ бүридэһэн тусгаар группанууд байгуулагданхай юм. Кяхтын МТС-эй дэргэдэ найман хүнһөө бүридэһэн группые МТС-эй партийна организациин секретарь, Обществын гэшүүн нүхэр Федотов хүтэлбэрилнэ. Энэ группын гэшүүд МТС-тэ, тракторна болон таряанажалай бригаднуудта, малажалай гүүртэнүүд дээгүүр 50 гаран лекци уншаһан байна. МТС-эй директор Обществын гэшүүн нүхэр Нимаевай зохёоһон «Кукуруза ургуулха агротехникэ», «Хүдөө ажахын продуктнуудай өөрынь үные химдаруулха замууд тухай»», МТС-эй главна инженер нүхэр Вдовинай —«Түрүү тракторна бригадын дүршэл тухай», нүхэр Федотовой—«Зургаадахи табанжэлдэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ зорилгонууд тухай» ба бусад лекцинүүд удха һайнтай байжа, эрхилжэ байһан ажал хэрэгээ һайжаруулхадань шагнагшадта туһалһан байна.

Мүн Погранична МТС-эй дэргэдэ эмхидхэгдэһэн нүхэр Мешковой хүтэлбэрилдэг группа хүдөө ажахын тодорхой экономикын, агротехникын асуудалнуудаар, КПСС-эй XX съездын табиһан зорилгонуудые тайлбарилан дэлгэрүүлхэ зорилготой олон шэнэ лекцинүүдые зохёогоод, 60 гаран лекци уншаһан байна.

Кяхтын аймагай отделениин гэшүүд үнгэрһэн найма һара соо бүхы дээрээ 600 шахуу лекци, тэрэ тоодо колхозуудай бригаднуудта, фермэнүүдтэ, МТС-үүдтэ 200 гаран лекци уншаһан байна. Уншагдаһан лекцинүүдэй тоо олошоржо, лекциин шанар һайжаруулагдажа байбашье һаа, хүдөө ажахын болон естественно-научна темээр лекци үшөөл үсөөн уншагдана. Олохон гэшүүднай Обществын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоодүй.

Энэ оной март һарада КПСС-эй айкомой туһаламжатайгаар манай отделени научно-үйлэдбэриин конференци үнгэргэһэн байна. Тус конференцидэ «Кяхтын аймагай уһанай баялиг ба тэрэниие хэрэглэлгэ», «Кяхтын аймагта кукуруза ургуулха дүршэл тухай», «Калининай нэрэмжэтэ колхоздо овощь, хартаабха ургуулһан дүршэл тухай» асуудалаар элидхэл Обществын гэшүүд хэһэн, һүүлээрнь тэдэ элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Конференциин һайшааһан дурадхалнуудтай тааралдуулан колхоз бүхэндэ уһа зүбөөр хэрэглэхэ, кукуруза, овощь болон хартаабха һайнаар ургуулха хэмжээ-ябуулгануудые партиин айком ба аймтүйсэдком баталан абаһан байна. Тэрэ хэмжээ-ябуулгануудые дүүргэхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ. Жэшээлхэдэ, Ленинэй, Калининай, Маленковой, Ульяновай, Сталинай нэрэмжэтэ, «Красное знамя» колхозуудта нилээд ехэ хэмжээнэй сабшалан болон таряалан энэ жэлдэ уһалагдажа, һайн ургаса ургуулагдаад, хуряагдажа байна.

Үбһэ, таряа хуряалгын үедэ бригада, агрегадуудта хүдэлжэ байгшадта һонирхолтой лекци, элидхэлнүүдые уншахын тулада Обществын гэшүүд Хрущевой, Ленинэй, Калининай, Маленковой нэрэмжэтэ колхозуудта олон лекци уншаһан байна. Жэшээлхэдэ, хуряалгын хүдэлмэриин эхилһэнһээ хойшо Обществын гэшүүн нүхэр Атутов Ленинэй, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозуудай үбһэ, таряа хуряалгын бригаднуудта «Зургаадахи табанжэл соо Сибирьтэ юун хэгдэхэб», «Советскэ хүнэй ухаан сэдьхэл, шэнжэ түхэл тухай» гэһэн темээр һонирхолтой лекцинүүдые уншаа. Обществын гэшүүд нүхэд Непомнящих, Ермолаев, Гаврилов гэгшэд амяарлан хуряаха түрүү арга тухай олон лекцинүүдые уншаа. Лекци уншахаһаа гадна, тэдэнэр амяарлан хуряалгые колхозуудта хэрэглэхын тулада ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Амяарлан хуряагаад, һүүлээрнь сохиһон орооһоной хуурай ба һайн шанартай байһыень ойлгоходоо, олонхи колхозууд таряагаа амяарлан хуряаха ехэ хүсэлэнтэй болоод байна. Зүгөөр лафетнэ жатканууд лэ дуталдана. Обществын гэшүүн нүхэр Гаськов «Уласхоорондын байдал тухай», «Амяарлан хуряалга тухай» Калининай, Маленковой, Сталинай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта һүүлэй хахад һара соо 10 гаран лекци уншаа. Обществын гэшүүн нүхэр Асеев Сталинай, Хрущевой, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта лекци уншахаяа гаранхай.

Партийна һуралсалай шэнэ жэлдэ бэеэ даагаад марксистско-ленинскэ теори шудалагшадта, экономическа эрдэмээ дээшэлүүлэгшэдтэ туһаламжа болгон лекци уншалгада манай отделениин гэшүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсаха.

А. Чуянов, политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Обществын Кяхтын отделениин харюусалгата секретарь.

Манай республика дотор

Вагонуудые техническэ талаарнь шалган харалга түргэдхэгдөө

Холын замда зориһон поезднууд Улан-Удэ станци дээгүүр үдэр бүри олоороо гарана. Станциин хүдэлмэришэд эдэ поезднуудые саг соонь шалган харахын тула ехэ ажал хэдэг юм.

Поезднуудые техническэ талаарнь шалган харадаг пунктын коллектив агуу ехэ Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Пунктынхидай оролдосотой ажалай ашаар август һарада станци дээгүүр гараһан поезднуудай 70 гаран процентнь түргэн аргаар шалган гаргагдаа. Вагонуудые бэе бэеһээнь һалгаангүйгөөр, түргөөр заһабарилха арга шадабариие станциинхид ехээр хэрэглэдэг боложо байна. Иимэ аргаар һарын турша соо 115 вагон заһабарилагдаа. Вагонуудые техническэ талаарнь шалган харагшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Г. М. Бычковой халаанайхид түрүүлжэ ябана. Нүхэр Бычковой хүтэлбэрилдэг энэ түрүү халаанайхид август һарада бүхы поезднуудые хараагдаһан болзортонь, графигайнь ёһоор эльгээгээ. Энэ халаанда ажалладаг олохон хүдэлмэришэд ажалай эрхим жэшээ харуулна. Тэдэнэрэй тоодо шалган харагшад М. Рыбин, В. Кушталь, И. Хремов, автоматическа прибороор шалган харагшад И. Шаронов, Л. Колохина болон бусад оролсоно. Вагонуудые техническэ талаарнь шалган харагшад энэ һарада бүри эдэбхитэйгээр тэмсэжэ байна.

В. Иванов.

Һургуули колхоз хоёр

Баргажанай аймагай Уланай долоон жэлэй һургуули Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз хоёрой хоорондо нягта холбоо барисаан байгуулагданхай. Һургуулиин һурагшад зунайнгаа амаралтын үедэ хартаабха, овощь тариһан газарай үрмэдүүл сэбэрлэлсэдэг, кукурузын ургасада харууһа хангалсадаг байба. Мүн хуряалгын бригада эмхидхэжэ, һургуулиинхид олохон центнер үбһэ бэлдэһэн байна. Кукуруза, хартаабха, овощь хуряалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Һургуулиинхидай иимэ анхаралда харюу болгожо, тус колхоз 1,5 тоннын автомашина, 2 га газар һургуулидань үгэһэн байна. Колхоз һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэхэдэнь һургуулиинхидта горьтойхон туһаламжа үзүүлээ.

В. Тараскин.

Авансаар мүнгэ хубаана

Мүнөө Зэдын аймагай Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй ажалта үдэртэ һара бүри аванс хубаатдадаг болоо. Июнь һара соо малажалһаа ороһон 40 гаран мянган түхэригэй олзо доходһоо колхознигуудта мүнгэн аванс хубаагдаа. Нэгэ ажалта үдэртэ 3 түхэриг хүртэһэн байна.

Малшад Д. С. Лубсанов, Д. Бадмажапов, И. С. Гунзенов гэгшэдэй бүлэнэр 1000 гаран түхэриг аванс абаба. Тэрэшэлэн июль соо ороһон доходһоо колхознигуудай ажалта үдэр бүхэндэ мүн лэ 3 түхэриг хубаагдаа.

К. Доржиев.

Эрхим оёдолшон

Галина Константиновна Серинева Бурпромсоведэй «Коминтерн» гэжэ олзоборилгын артельдэ 7-дохи жэлээ ажаллажа байна. Арад зоной захилаар хубсаһа оёхо даалгабаряа нүхэр Серинева үдэр бүри 100—115 процент дүүргэнэ. Нүхэр Серинева хубсаһа һайн шанартайгаар оёхоһоо гадна, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. К. Серинева ажаллажа байна.

А. Егоровой фото.

Зүгышэн

Курумканай аймагай колхозууд зүгы үсхэбэрилдэг болоһоор һаяхан юм. Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз 1952 ондо түрүүшынхеэ энэ ажахы эрхилжэ захалһан юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ тус колхоз зүгын бүлэ бүхэнһөө 50—70 килограмм мёд абаһан байгаа. Мүнөө зүгышэн С. И. Чирков бүхы пасека дээрээ хамта 12 центнер мёд суглуулаа. Зүгын 90 бүлэдэ тус бүридэнь 22 килограмм тэжээлэй мёд бэлдээд байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүгышэн С. И. Чирков.

Ф. Моренецэй фото.

Колхозуудта шэнэ машинанууд эльгээгдэбэ

Манай республикын колхозууд һара бүри шэнэ автомашинануудые абаха аргатай. Энэ жэлэй 8 һара соо колхозуудта элдэб маркын 97 машина наймаалагдаба. Һаяхан Бурмонкоопсоюзай худалдаа наймаанай базада «ЗИС-355» маркын 186 автомашина, самосвалнууд абтаа. Эдэ машинанууд республикын колхозуудта худалдагдаха юм.

Аймагай колхозуудта наймаалагдахын тула Зэдын аймпотребсоюзда «ЗИС-355» маркын 15 машина, нэгэ самосвал эльгээгдээ. Мүн Сэлэнгын, Ториин, Мухаршэбэрэй, Хориин ба бусад аймпотребсоюзууд колхозуудта дамжуулан наймаалхын тула тус бүридөө арба гаран автомашина абаба.

Д. Колмаков.

„Малшадай үдэр"

Хонхолойн МТС-эй харьяата «Улаан Шулуута», «Искра» гэжэ хүршэ колхозуудай малшад Мунханай фермэдэ сугларжа, «Малшадай үдэр» үнгэргөө. Һү ехээр һааһан «Искра» колхозой 1-дэхи МТФ-дэ МТС-эй дирекциин ба парторганизациин дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа. **Ц. Бадлуев.**

ВЦСПС-эй шанда хүртэбэ

1956 оной уранһайханай харалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ехэ амжалта туйлаһанайнь түлөө БМАССР-эй габьяата артист Бальжинима Дугаровта ВЦСПС-эй зүгһөө «Москва» гэжэ гарай часы, тусхай жетон, мүнгэн шан барюулагдаба. **Д. Доржиев.**

Москвагай планетари

...городой Восстаниин тал... ...уудахана оршодог Садо... ...нска үйлсөөр ябатараа нэгэ ...уушаа зүглэжэ, үндэр сэхэ ... модотой аллей соогуур ...ай уданшьегүй урдамнай ...һан пүмпэгэр оройтой томо ... байшан харагдаба.

...айшангай шобхо оройдонь ...ээр гаазаар гэрэлтүүлэг... ...сорго годируулжа бэшэ... ...нетарий» гэһэн үзэгүүд на... ...лзана.

...агай Планетари гээшэ ган... ...вада ажаһуугшадта һайса ... болонхой бэшэ, харин ма... ...соо мэдээжэ юм. Эхэ оро... ...столица—Москвада алишье ... ерэһэн хүнүүд эндэ заа... ...о, тэрэниие харахые эрмэл... ...талай түлөө тэмсэгшэ гайхамшагта астрономууд тухай, мүн юртэмсын байгуулта, бии боложо бүридэһэн тухай, тэрэнэй оршон тойронхи байдал тухай элирхэй тодоор тайлбарилна.

...Планетари 27 жэлэй саада тээ ..., тэрэ сагһаа хойшо эндэ 15 ... хүн орожо хараһан байна. ... баримта Москвагай Планетарид зониие хэды ехээр һо... ... болоһониие гэршэлнэ.

ЛЕКЦИИН УРДА ТЭЭ

...таритай танилсажа эхилхэ... ... түрүүлэн гэрэнэй ехэ зал ...рономиин выставкэ хара... ...дэ зохидоор түхеэрэгдэһэн ... ойлгуулха хэрэгсэлнүүд, ...хадаатай хэдэн олон диаг... ...лон зурагууд тон эртэ урда ...укануудай нэгэн болохо ...иин һургаалай түүхэ тухай, ...һургаалай манай орондо ...хүгжэжэ байһан тухай, тэ... ...һан амжалтанууд тухай, ...түрүү материалистическэ сур...

Манай ажаһуужа байһан Газарай, мүн одо мүшэдэй гайхалта үзэгдэлнүүдые мэдэхын тула хэды шэнээн ажал, эрдэм бэлиг ба ами наһаяа зорюулһан гайхамшагта эрдэмтэд-астрономууд Коперник, Галилей, Бруно, Ломоносов тухай домоглолые эндэ үзэнэбди.

Урда сагта хүнүүд Наран Газараа тойродог, Газар хүдэлэнгүй нэгэл газартаа байна гэжэ этигэдэг байгаа. Энэ буруу ойлгомжые шажан дэмжэдэг һэн.

1543 он багаар энэ этигэлые эрдэмтэ Коперник буруушаажа, Газарай Нараяа тойроод ябадаг тухай анха түрүүн тухайлжа тодоруулһан байгаа. Тэрэнэй удаа Джордано Бруно Газарай ябалга тухай шэнэ һургаалые баримталжа, зүрхэтэйгөөр ороһон байна. Тээд шажанда эсэргүү үзэл буса һургаал ябуулжа байна гэжэ Бруное зэмэлээд шажан хиид баряашад 1600 ондо тэрэниие амидыгаар галдаһан юм. Удаань Галилей гэжэ эрдэмтэн 1610 ондо мүн лэ тэрэ һургаалыень баримталан, бүри һайнаар тодоруулжа шадаһан байна.

Мүн лэ эндэ «Юртэмсын байгуулга» гэһэн выставкэ зониие һонирхуулдаг. Үзэмжэдэ табигдаһан эндэхи зүйлнүүд хадаа астроботаника байгуулагша А. Тиховэй, Наран ба одо мүшэдэй бии бололго тушаа шиидхэгдээгүй асуудалые тодорхойлжо байһан В. А. Амбурцумянай, В. Г. Фесенковой, Газар болон планетэнүүдэй бии бололго тушаа шэнэ теори байгуулһан О. Ю. Шмидтын болон бусад элитэ советскэ астрономуудай ажал хүдэлмэритэй танилсуулна.

ЭЛЕКТРЫН ГАЛТА «ОГТОРГОЙ» ДОРО

Хонхо жэнгиржэ, сутларагшадые Ехэ залда орохыень урина. Ороошо залнай туйлай ехэ — үндэрөөрөө дүрбэн дабхар гэрэй багтахаар. Дээшээ харахада шэрүүбтэр сагаан бүдөөр бүрхөөгдэһэн үһээ—экран. Энээнэй талмайнь 1000 квадратна метр болохо юм.

...Зал соо үлэ мэдэ харанхы болоно. Уданшьегүй оньһото аппарадай хүдэлхэ абяан гаража, агшан зуура харанхы байтараа гэнтэл орой дээрэмнай сүл хүхэ, заха хизааргүй гүнзэгы огторгой харагдажа хэдэ мянган одо мүшэд ялалзан носоно.

Һонирхолтой лекци захалжа, юртэмсын хизааргүй үргэн дайдаар «аяншалга» хэжэ эхилнэбди. Лектортэй хамта, тэрэнэй гэрэлтэ үзэл һуршын заалгабаряар танил одонуудаа олонобди. Тэрэ—Марс, Юпитер, Үүрэй солбон...

— Хүнүүд эртэ урда сагта бүри компас, календарь, часы гэхэ мэтын үгы байха үедэ тэнгэриин үзэгдэлнүүдые ажаглажа, тэрэнэй нюуса гайхалтай байдалые таажа мэдэхые оролдодог байгаа,—гэжэ лектор хөөрэнэ.—Зүгөөр тэрэ сагта хүнүүд огторгойн үзэгдэлнүүд тухай хэды бага мэдэхэ байбашье, одо мүшэдэй аймагуудай заримые, тэрэнэй үе үе болоод хубилдаг зүйл, шалтагааниие юрэнхылэн ойлгодог байһан юм.

Хүнүүд урда сагта индин тала дайдадашье, ой тайгадашье, сүл элһэн губидашье ябахадаа үдэрынь зүг шэгээ нараар олодог, һүниин сагта одо мүшэрөөр олодог байгаа. Мүн лэ тэдэнэр одо мүшэдые шэнжэлэн хаража сагай уларил хубилхые, али болохо байгаалиин үзэгдэлнүүдые—хура бороогой орохые гү, али уһа мүрэнэй үерлэхые гү, али ган гасуури болохые багсаажа тодорхойлдог байгаа.

«Планетари» аппарадые хүдэлгэн жолоододог пультын нэгэ «тобшые» лекторэй дарахатай сасуу одото огторгойн карта хэнэйшье ойлгохоор эли тодо болоно. Жэшээлхэдэ, бүхы аймаг одо мүшэдэй дээрэ тэрэнэй электрын гэрэлээр бэшэмэл нэрэнүүдынь яларан носоно: Хун, Галуу, Бүргэд, Геркулес, Тэнгэриин оёдол, Тээг, Арсалан, Долоон үбгэд, Алтан гадаһан...

Долоон үбгэд гэжэ мүшэдһөө холо бэшэ хойто полюсой дээрэнь тооной байдаг Алтан гадаһан гэжэ одые харанабди. Һүниндөө хойто хахад бүмбэрсэгэй алишье зүгһөө Алтан гадаһан харагдадаг. Тэрээгээр зүг шэг олоходо бэлэхэн байдаг юм. Одоо тиимэһээ заримдаа Алтан гадаһые аян замые заадаг одон гэжэ нэрлэдэг байна.

—Планетарида дүтэлжэ ябахадаа тэрэнэй орой дээрэхи балкон дээрэ гараад байһандли һанагты,—гэжэ лектор хэлэнэ.—Нэгэ бага хүлеэебди. Мүнөө Наранай «гарахые» хараат...

...Сэнхир хүхэ огторгойдо һаяхан лэ һүүлшын одо мүшэд унтарһандал болоно. Үүр хираалжа эхилнэ. Зүүн зүг тээшэ шэртэхэдэ Москвагай ехэ гэр байшангууд бүрылдэн харагдана. Кремлиин буурал ханын башнинуудта эрдэни шулуун табан хушуута одон ялафна. Улаан воротануудай, Комсомольско талмайн дэргэдэхи «Тэнгэридэ хадхама» үндэр байшангуудай оройнууд, Ленинскэ хада дээрэхи эрдэм наукын Ордон, телецентрын арангата үндэр башнинууд эли тодоор харагдана. Үүр сайжа, зүүн зүттэхи тала дайда дээгүүр туяа толотон сасаржа, Наран мандана. Иигэжэ эрдэм ухаанай, оньһото техникын аргаар иимэ сэсээр зохёогдоһон планетари гэжэ аппарадай хүсөөр Наранай «гарахые» хараа бэлэйбди. Иимэрхүүгээр эмхидхэгдэһэн лекци ехэшье ойлгосотой, һониншье байна.

«ПЛАНЕТАРИЙ ГЭЭШЭ ЮУН БЭ?

Ехэ залай тэг дунда арангата түмэр тулгада оньһолон бүридхэжэ һуулгагдаһан хоёр томо бүмбэгэ харанабди. Энэл даа «Планетарий» гээшэ.

«Планетарий» гээшэ хайшан гэжэ зохёогдоһон, хайшан гэжэ хүдэлгэгдэдэг юм бэ?

«Планетарий» аппарадай дээрэхи, доорохи ехэ шарнуудта (хоюуландань) 16 нүхэнүүд гаргагдажа, тэрээн соонь проекционно фонарьнууд һуулгагдаһан, фонарь бүхэнүүдтэнь хүдэлсэгүй бүхөөр табигдаһан тон нимгэхэн түмэр пластинканууд дээрэ одо мүшэнэй дүрсэ дууряалгажа гаргагдаһан тон олон хэб нүхэнүүд бии юм. Эдэ нүхэнүүдэй эгээн ехэнь диаметр—1 миллиметр, эгээл зааханиинь—хүнэй үһэнһөө гурба дахин нариихан юм.

Шарнууд соохи (1000 свечово) хүсэтэ ехэ лампануудай гэрэлынь пластинкын нүхэнүүдээр гарахадаа, үһээ—экран дээрэ одо мүшэтэ огторгойн дүрсэ бии болон харуулдаг юм. Энэ оньһото аппарат 6500 шахуу одо мүшэдэй дүрсые харуулна.

«Планетарий» аппарадые болон бусад приборнуудые хүдэлгэхэ арга хадаа тусгаар пультда бүридхэгдэжэ лекторэй кафедрада тодхогдонхой юм. Тэндэһээ ямар нэгэн оньһото приборые хүдэлгэхэ гэбэл лектор пультдахи «гэрэлтэй тобшонуудаа» дарадаг.

Энэ гайхамшагта «Планетарий» гэжэ аппарат хэдэн олон эрдэмтэдэй, астрономуудай манай планетэнүүдэй байгуулга ба хүдэлсын бүхы элдэб онсо өөр зүйлнүүд болон, мүн тэрэнэй байра байдалые ямар сагта, хэдыдэ хайшаа байхыень, ямар үзэгдэлнүүдтэй болохыень тодорхойлжо шэнжэлэн үзэһэнэй ашаар лэ зохёон байгуулагдаһан байгаа. «Планетарий» хадаа эрдэмтэ астрономуудай шэнжэлэлгын хүдэлмэри хүнгэдхэхэ, тэрэнһээ гадна, мүн онсо өөрэ тоололгын оньһото машина байха юм. Хүнүүдые хэдэн зуун жэлэй үе соо һурдэн айлгажа байһан, огторгойн нюусата үзэгдэлнүүд Планетарида орожо харахада этээл жиирын, ойлгосотой болоно. Тэрэнэй жэшээ болгон Нара, Һарын хиртэлгэ юун дээрэһээ, хайшан гээд болодогынь эндэ этигэмээр харуулагдана.

Москвагай Планетари хадаа юртэмсэ, дэлхэй тухай эрдэм, мүн научно-атеистическэ эрдэм арад зоной дунда үргэнөөр нэбтэрүүлнэ. Эндэ элдэб һонирхолтой элидхэл болон удха түгэлдэр лекцинүүдые мэргэжэлтэ лекторнууд, элитэ советскэ эрдэмтэ астрономууд уншадаг юм.

Цэдэн БАЛДАНОВ.

МАРШАЛ Ф. И. ТОЛБУХИНДА ПАМЯТНИК ТАБИГДАБА

СОФИ, сентябриин 10. (ТАСС). Советскэ Союзай Маршал Ф. И. Толбухинда зорюулагдаһан памятник Тырново городто баяр ёһололой оршон байдалда нээгдээ. Тэрэнэй командалга доро ябажа, советскэ сэрэгүүд 1944 ондо Болгарииe фашистска дарлалтаһаа сүлөөлһэн байха юм. Тырново городтохи шэнэ кварталда Ф. И. Толбухинай нэрэ олгогдоо.

Шанхайн металлургнуудай үйлэдбэриин ехэ амжалта

ПЕКИН, сентябриин 10. (ТАСС). Шанхайн металлургическа заводууд табанжэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь нэгэ жэл гурбан һара урид дүүргээ гэжэ Синьхуа агентство дамжуулна.

1953 онтой — табанжэлэй түрүүшын жэлтэй — сасуулхада тус городой 7 металлургическа завод дээрэ булад үйлэдбэрилгэ энэ жэлдэ 5,5 дахин, тиихэдэ прокат үйлэдбэрилгэ 3,9 дахин ехэ болоо. 1953 онһоо хойшо эдэ предприятинууд 97 зүйлэй шэнэ продукци үйлэдбэрилгые шудалаа.

Индиин экономическа хүгжэлтын амжалтанууд

ДЕЛИ, сентябриин 10. (ТАСС). Индиин резервнэ банкын жэл бүриин элидхэл эндэ тунхаглагдаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ өөрынгөө экономическа хүгжэлтын талаар Инди нилээд ехэ амжалтануудые туйлаа гэжэ тус элидхэл гэршэлэн харуулна.

Экономическа хүгжэлтэ туйлахадаа Инди финансова байдалаа һайжаруулха талаар ехэхэн юумэ туйлаа гэжэ элидхэл соо хэлэгдэнэ. Энэ юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, национальна доходой 18 процентээр ургаһан баримта дээрэһээ харагдана.

Индидэ промышленна үйлэдбэри 1955—1956 финансова жэлдэ урда тээхи жэлэйхитэй сасуулхада 8 процентээр ургаа, тиихэдэ гүрэнэйшье, мүн үмсынгшье ажахын талаар промышленностиин бүхы һалбаринуудта шахуу үйлэдбэриин хэмжээн ехэ болоо гэжэ элидхэл соо тэмдэглэгдэнэ.

Заагдаһан үе соо Индиин гадаадын худалдаа наймаанай хэмжээн зургаан процентээр ехэ болоо.

Пианистнуудай уласхоорондын Ференц Листын нэрэмжэтэ конкурс нээгдэбэ

БУДАПЕШТ, сентябриин 10. (ТАСС). Мүнөөдэр Будапештскэ консерватори соо пианистнуудай уласхоорондын Ференц Листын нэрэмжэтэ конкурс нээгдээ. Тус конкурс венгерскэ агуухэ композитор болон пианистын наһа бараһанһаа хойшо 70 жэлэй ойтой дашарамдуулагдан үнгэргэгдэнэ. Тус конкурсдо 20 оронуудай, тэрэ тоодо СССР-эй, Англиин, Хитадай, Франциин, Австриин, Польшын, Италиин, Баруун Германиин, Аргентинын, Австралиин пианистнууд хабаадалсана. Советскэ Союзһаа дүрбэн пианистнууд — Л. Власенко, Ю. Айрапетян, В. Васильев болон Л. Берман гэгшэд хабаадана.

Конкурсдо илагшадые тодорхойлхын тулада 11 оронуудай хүгжэмэй элитэ 18 ажал-ябуулагшадһаа бүридэһэн жюри байгуулагдаа. Тэдэнэй тоодо профессор Ю. Брюшков (СССР) оролсоо.

Суэцкэ асуудал амгалан ёһоор шиидхэгдэхэ ёһотой

ОТТАВА, сентябриин 10. (ТАСС). Египет тушаа занаһ айлгаха политика ябуулха гэһэн баруун гүрэнүүдэй нэдэлгэнь буруу һүрөө гэжэ канадска ехэ газетэнүүд тэмдэглэнэ. «Зэбсэгтэ хүсэнүүдые хэрэглэхэ гэһэн заналта эхинһээ хойшо алдуу байһан юм» гэжэ гадаадын хэрэгүүдэй министерствын дутын «Старт» гэжэ газетэ (Монреальда гарадаг) заана. «Хүсэ баримталжа», египетскэ правительствын шугамые алдуулха гэһэн Англи болон Франциин хараань хүсэд бүрүү һүрөө гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ. Бүхы арабска гүрэнүүд Египедые тойрон нэгэдээ гэжэ газетэ мэдүүлнэ.

Суэцкэ асуудалые шиидхэлгын ганцахан лэ арга зам хадаа хэлсээнүүдые хэхэ арга мүн гэжэ «Дейли Стар» газетэ (Торонтодо гарадаг) редакционно статья соогоо бэшэнэ. Каналаар сүлөөтэйгөөр ябаха хэрэгые Египедэй хангажа байһан ушарта энэ уһан замые уласхоорондын хиналтада хүсөөр абаха ямаршье үндэһэ һуури үгы гэжэ «Дейли Стар» газетэ заана.

СССР-эй загаһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд Канадада ерээд байна

ОТТАВА, сентябриин 10. (ТАСС). СССР-эй загаһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй делегаци Ванкувертэхи Британска Колумбиин провинциин загаһанай ажахытай үсэглэдэр танилсажа үргэлжэлээ. Айлшад Витория гэжэ арал дээрэ байдаг Нанаймо город шадархи научно-шэнжэлэлгын станцие хараа. Делегадууд сентябриин 8-да үдэшэлэн обедтэ байлсаа. Тэрэ обедые Британска Колумбиин провинцидахи загаһашадай, тэрэшэлэн элдэб ажалтай хүдэлмэришэдэй профсоюз эмхидхээ.

Делегациин гэшүүд сентябриин 1-дэ аха дүүнэр Гибсоннай эрхилдэг загаһанай ба ой модоной промышленностиин Канададахи фирмэдэ айлшалаа.

Уласхоорондын Лейпцигскэ намарай ярмаг хаагдаба

БЕРЛИН, сентябриин 10. (ТАСС). Үсэгэлдэр уласхоорондын Лейпцигскэ намарай ярмаг хаагдаа.

Тус ярмаг дэлхэйн элдэб оронуудай хоорондо худалдаа наймаанай экономическа харилсаануудые саашадань хүгжөөлгэдэ туһалаа гэжэ Германиин гадаадын ба дотоодын худалдаа наймаанай министерствын толилһон коммюнике соо хэлэгдэнэ. Тэрээнтэй хамта тус ярмаг Германска Демократическа Республикын юумэ худалдаха ба худалдажа абаха ехэ арга боломжотой байһыень харуулаа.

Намарай Лейпцигскэ энэ ярмагта 33 гүрэнүүд хабаадаа. Тус ярмагые дэлхэйн 77 оронуудай 274.097 хүнүүд хараһан байна. Олон оронуудай правительственна, парламентскэ болон худалдаа наймаанай делегацинууд ярмагта хабаадаа.

Уридшалан абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, ярмагай үеэр ГДР-эй худалдаа наймаанай органууд 1.251 миллион түхэригтэ наймаа хэхэ гэжэ хэлсээ баталһан байна. Социалистическэ гүрэнүүдтэ ГДР 509 миллион түхэригэй юумэ худалдаха — үнгэрэгшэ жэлэй намарай ярмагтай сасуулхада 257 миллион түхэригэйхиие ехээр худалдаха гэһэн хэлсээ баталаа. Капиталистическэ оронуудта юумэ худалдаха гэһэн хэлсээнүүд 254 миллион түхэригтэ гэхэ гү, али нёдондо жэлэй намарай ярмагайхида орходоо 201 миллион түхэриг үлүү ехээр худалдаха гэһэн хэлсээн баталагдаа.

Баруун Германиин засагтүүдэй һайн һанаата байгаа һаань, Германиин доторой худалдаа наймаа хүгжөөхэ ехэ арга боломжонүүдай бии байһаниие Лейпцигскэ ярмаг харуулаа. Уридшалан абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, ГДР-нээ Баруун Германиин 190 миллион единицэ сэнтэй эд бараануудые худалдаха гэһэн хэлсээн ярмагай үедэ баталагдаа. Энэ хадаа үнгэрэгшэ жэлэй Лейпцигскэ намарай ярмаг дээрэ туйлагдаһан үрэ дүнгүүдтэй сасуулхада 31 миллион единицээр ехэ байна.

Баруунгерманска армиие байгуулга

БОНН, сентябриин 10. (ТАСС). Бүхы түрэлэй сэрэгүүдэй офицернүүд болон унтер-офицернүүд болохо хүнүүдые һургалга ФРГ-эй сэрэгэй гарнизонуудта яаралтайгаар ябуулагдана гэжэ хэблэлэй мэдээсэл дээрэһээ элитэ болоно. Дивизинүүдэй болон сэрэгэй бусад соединенинүүдэй штабууд байгуулагдана, округуудай болон сэрэгэй дээдэ зэргэнүүдэй командна состав шэлэн бэлдэгдэнэ. Агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй, танкова, артиллерийскэ, инженерна болон бусад ондоо сэрэгүүдэй хүнүүд сэрэгэй тусхай һургуулинуудта һургагдана. Энэ жэлэй эсэс хүрэтэр Баруун Германиин армида 96 мянган хүн болохо юм гэжэ ФРГ-эй оборонын министерствын түлөөлэгшэнэр мэдүүлнэ. «СС» гэдэг гитлеровскэ сэрэгүүдэй офицернүүд байһан хүнүүдые хуушан нэрэзэргээрнь армида абаха гэһэн захирала ФРГ-эй оборонын министерство гаргаһаниинь мэдээжэ.

ДМТ агентствын мэдээсэлэнэй ёһоор, июль—августын турша соо баруунгерманска армиин сэрэгэй 11 һургуулинуудта батальоноудай, ротонууд болон взводуудай командирнуудай түрүүцын бүлэг бэлдэгдээ, мүн тэрэшэлэн тусхай сэрэгэй 2200 унтер-офицернүүд бэлдэгдээ. Октябриин эсэс хүрэтэр хоёр танкова болон хоёр гренадерско дивизинүүдэй офицернүүдэй хоёрдохи бүлэг, мүн тэрэшэлэн агаарай-десантна нэгэ бригадын ба хадын-буудалгын нэгэ бригадын офицернүүд бэлдэгдэхэ ёһотой.

Баруунгерманска агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй түрүүшын дайшалхы частьнууд 1957 ойой хабар байгуулагдаха юм гэжэ хэблэл мэдээсэнэ.

Байгуулагдажа байһан буудалгын дивизинүүдэй офицерскэ болон унтер-офицерскэ составые һургалга, мүн тэрэшэлэн тусхай сэрэгэй хүнүүдые һургалга Баруун гүрэнүүдэй сэрэгүүдэй туһаламжатайгаар ФРГ дотор, мүн тэрэшэлэн ФРГ-һээ ондоо тээ, нэн түрүүндэ США-да ябуулагдана.

Мүн тэрэшэлэн ФРГ дотор бүтэлиинтын уялгата албан тухай хуулиин үндэһөөр сэрэгэй албанда түрүүшын таталга хэхэ бэлэдхэл дүүргэгдэжэ байна. 1937 ондо түрэһэн хүнүүдые армида абахада 210 мянган хүн абтаха гэжэ хараалагдана.

Мүнөө үедэ хилын саанаһаа танкнууд, самолёдууд, бронетранспортёрнууд, артиллерийскэ ехэ буунууд Германиин Федеративна Республикада асарагдана. Тунхаглагдаһан мэдээнүүдэй ёһоор, баруунгерманска армии даб дээрэ 2.383 самолёт абаха байна. Баруунгерманска агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдые байгуулха бүхы программые бэелүүлхэдэ 5 миллиард марка гаргашалагдаха гэжэ хараалагдана.

Далайн-сэрэгэй барилга хэхэ программа гол түлэб баруунгерманска фирмэнүүдэй хүсөөр бэелүүлэгдэнэ. Мүнөө үедэ баруунгерманска далайн-сэрэгэй хүсэнүүд бага тоннажай 47 кораблятай. Тэдэнь һуралсалай кораблинууд мүн болоно.

Номгон далай дээрэ болоһон һалхи шуурганай хойшолонгууд

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 10. (ТАСС). Американскэ информационно агентствонуудта мэдээсэгдэһэн ёһоор, Номгон далайн баруун-урда хубида хэдэн үдэрэй саада тээ захалһан һалхи шууруган Филиппиннэ дээрэ, Рюкю аралнууд дээрэ таража, удаань японско аралнууд дээрэ гараһан байна. Часта 115 миль хурдатайгаар болоһон һалхи шууруган нүүжөөр Япониин баруун-хойто эрье шадар тээшэ зүглэһэн байна.

Шанга аадартайгаар болоһон һалхи шууруганай үедэ юумэ һандарһан, хүнүүд хохидоһон байна. Юнайтед Пресс агентствын токийскэ корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Окинава арал дээрэ — Дальна Востоктохи США-гэй агаарай-сэрэгэй тон ехэ база дээрэ һалхи шууруган болоһоной эсэстэ сэрэгэй барилгануудта хэдэн миллион доллараар хохидол болоо. Тус арал дээрэ 5. 800 шахуу гэр байрануудһандарагдаа. Байрын 2.800 шахуу гэрнүүдэй зарим хубинь һандаргагдаһан байна. Овоциин ургаса үгы хэгдээ, сахарна тростнигай плантациин хахадһаа үлүүнь үгы хэгдээ. Нютагай хүн зоной болон американскэ сэрэгэй хүнүүдэй дунда үхэһэн ба шархатаһан хүнүүд бии.

Кюсю болон Хонсю гэдэг японско аралнуудай баруун-урда районуудта горьтой хохидол болоо. Нагасаки болон Фукуока гэдэг городуудта һалхи шууруган болоһон байна. Японско полициин мэдээнүүдэй ёһоор, һалхи шууруган болоһоной эсэстэ 19 хүн үхэһэн ба 100 шахуу хүн шархатаһан байна. Олон гэрнүүд һандаргагдаһан ба гэмтээгдэһэн, багахан 13 суднанууд уһанда шэнгэжэ, 14 суднанууд оргүйгөөр үгы болоһон, хэдэн мянган акр полиин уһанда абтаһан байна; олон газаринуудта түмэр замууд һандаргагдаа. Итадзуке гэдэг американска агаарай-сэрэгэй база дээрэ (Кюсю арал) 128 барилга гэмтээгдээ.

Научна станцинуудай мэдээнүүдэй ёһоор, энэ һалхи шууруган хадаа түүлэй хоёр жэл соо Номгон далай дээрэ болоһон эгээн хүсэтэ һалхи шууруган мүн.

„Табанай комитедэй" гэшүүдэй, Египедэй президент Насерай хоорондо болоһон зүблөөнэй коммюнике

КАИР, сентябриин 10. (ТАСС). «Табанай комитедэй» гэшүүдтэй президент Насерай хэһэн зүблөөнэй дүүрэхэдэ, иимэ удхатай коммюнике толилогдоо:

Австралиин премьер-министр Р. Мензисэй хүтэлбэрилһэн «табанай комитедтэй» президент Насерай хэһэн хэлсээн сентябриин 3-һаа 9 хүрэтэр Каирта болоожо дүүрөө.

Комитет хадаа Суэцкэ канал тушаа асуудалаар лондонско конференцидэ хабаадаһан 18 гүрэнэй дурадхалнуудые үзэмжэдэ табиха зууралдаа, эдэ дурадхалнууд тушаа Египедэй правительствын һанамжые хаража үзөө.

Зүблөөндэ хабаадагшад һанал бодолоо нюунгүйгөөр сэхэ руунь хэлсээ.

Шатарай XII олимпиадын финальна турнирнууд эхилбэ

Шатарай XII олимпиадын дүрбэн группануудта үнгэргэгдэһэн хахад финальна мүрысөөнүүд болоожо дүүрэбэ. Сентябриин 10-най үдэр финальна мүрысөөндэ хабаадагшадай дунда жээрби таталга үнгэргэгдөө.

Финалай главна турнирта, олимпиадын түрүү һуури эзэлхын түлөө нэгэнһээ арбан хоёр хүрэтэр һуури эзэлһэн командануудай хабаадалсана юм. Тэдэнэй тоодо: СССР, Венгри, Аргентина, Болгари, Чехословаки, Швейцари, Дани, Югославии, Румыни, Англи, Германска Федеративна Республика ба Израилиин шатаршадхабаадаха байна.

Тиихэдэ нэгэдэхи классификационно турнирта, олимпиадын түрүү һуури эзэлхын түлөө 13-һаа 24 хүрэтэр һуури эзэлһэн Польша, Австри, Финлянди, Колумби, Германска Демократическа Республика, Исланди, Чили, Голланди, Швеци, Норвеги ба Бельгиин командануудай хабаадалсаха юм.

Хоёрдохи классификационно турнирта, олимпиадын түрүү һуури эзэлхын түлөө 24-һөө 34 хүрэтэр һуури эзэлһэн арбан командануудай мүрысэхэ байна. Тэдэнэй тоодо: Инди, Шотланди, Ирланди, Пуэрто-Рико, Саар, Иран, Монгол Арадай Республика, Люксембург, Греци ба Филиппинын шатаршадай командануудай оролсоно.

Сентябриин 10-най үдэшэ финальна гурбан турнир эхилһэн байна. Финалай главна турнирай нэгэдэхи турта СССР-эй, Англиин, Израилиин, Германска Федеративна Республикын, Венгриин, Румыниин, Аргентинын, Югославиин, Болгариин, Даниин, Чехословакиин ба Швейцариин командануудай уулзалдаһан байна.

(ТАСС).

Волейболоор дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө

ПАРИЖ, сентябриин 9. (ТАСС). Парижда үнгэргэгдэжэ байһан волейболоор дэлхэйн чемпионат дээрэ СССР-эй эхэнэрнүүдэй команда Голландиин командатай үсэглэдэр наадаа. Советскэ спортсменкануудГолландиин волейболистнуудые 3:0, 15:2, 15:4, 15:4 гэһэн тоотойгоор шүүгээ. Тиин эхэнэрнүүдэй командануудай дундаһаа СССР-эй волейболистнууд түрүү һууриda ябана.

СССР-эй эрэшүүлэй команда үсэгэлдэр үдэшэ Румыниин командатай наадахадаа түрүүшынхеэ илагдаа. Тэдэнэй наадан 1:3, 15:9, 15:17, 12:15, 11:15 гэһэн тоотойгоор дүүрээ.

Табан уулзалгын удаа Чехословакиин команда түрүү һууриda ябана. Тэрэнэй удаа абажа боломоор 5-һаа 4-өөд очкотой болоһон СССР-эй ба Польшын волейболистнууд ябана.

Мүнөөдэр СССР-эй эхэнэрнүүдэй команда Германска Демократическа Республикын командатай, СССР-эй эрэшүүлэй команда Хитадай Арадай Республикын командатай уулзаха байна.

ПАРИЖ, сентябриин 10. (ТАСС). Волейболоор дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Парижда мүнөөдэр үргэлжэлүүлэгдэбэ. Үсэгэлдэр СССР-эй эрэшүүлэй команда КНР-эй командатай наадахадаа 3:0, 15:4, 15:8, 15:4 гэһэн тоотойгоор шүүгээ. Мүн тэрэшэлэн СССР-эй эхэнэрнүүдэй команда ГДР-эй спортсменкануудтай уулзаад, 15:1 15:13, 15:1 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байна.

Мүнөөдэр СССР-эй эрэшүүлэй команда Францииин командатай, СССР-эй эхэнэрнүүдэй команда Болгариин волейболистнуудтай уулзаха юм.

Уран зурагуудай музей

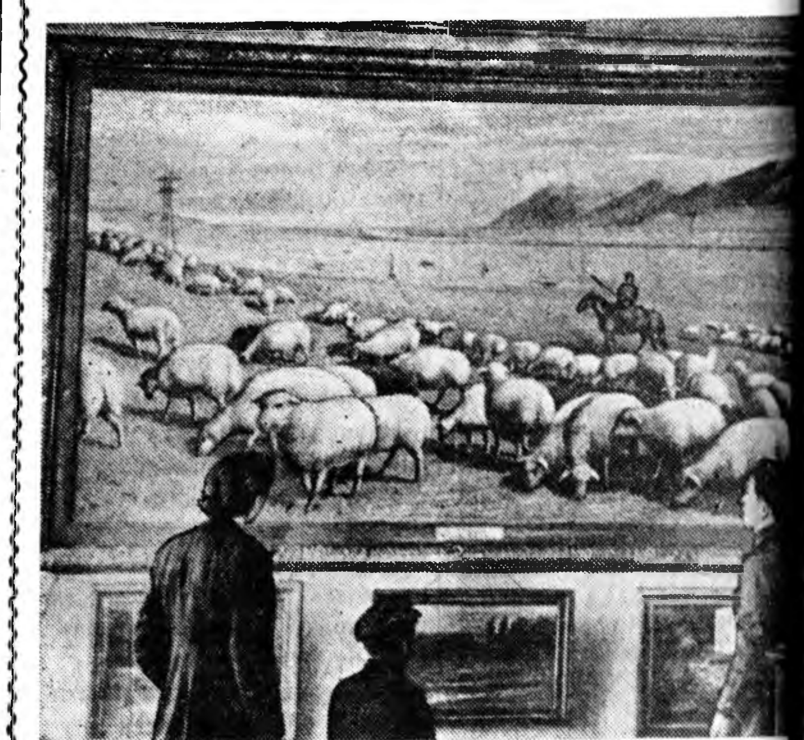

Бурят-Монголой уран зурагуудай музей хуушан экспонадуудаа һэлгэжэ, шэнэ зурагуудые табяа.

Музейдэхи гоё һайхан зурагуудай дундаһаа Бурят-Монголой искусствоһоо габьяата ажал-ябуулагша Р. С. Мэрдыгеевэй «Баян-тала» гэжэ зураг олоной анхарал хандуулна. Энэ зураг соогоо уранзурааша мүнөө үеын хүдөө нютагай хүгжэлтые бэрхээр, уранһайханаар харуулжа шадаа. Манай республикын малажалай гол һалбари болохо хонин һүрэг зурагай наада таладань[illegible] лагдана. Нэмжыжэ бай[illegible] лэнхы тала руу ехэ хүс[illegible] тролиин зурын ошоно[illegible] һая тодхордожо байга[illegible] мышленна тосхон хар[illegible] Эдэ бүгэдэнь Бурят-М[illegible] хүдөө нютагай улам һ[illegible] мандажа байһые хурс[illegible] руулна.

Городой ажалшад, [illegible] ерэгшэд энэ музейдэ [illegible] Бурят-Монголой уран [illegible] искусствотай ехэтэ [illegible] танилсана.

Ф. Ба[illegible]

Футболоор БМАССР-эй кубок абахын [illegible]

Футболоор БМАССР-эй кубок абахын түлөө заншалта мүрысөөн республикын стадионууд, футбольно талмайнууд дээрэ болоожо байна. Энэ мүрысөөндэ спортивна 17 команда хабаадалсана.

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Улан-Удын «Динамо» стадион дээрэ хоёр уулзалга болоо. Түрүүшээр «Динамо», «Строитель» командануудуулзаа. Нааданай эхин хахадта хоёр талаһаа эрид шанга добтолгонууд хэгдэһэн аад, алишье командань илажа шадаагүй. Заб[illegible] удаа «Строитель» команд[illegible] листнар эмхитэйгээр наа[illegible] тэдэнэр 9:0 тоотойгоор ну[illegible] шүүгээ.

Хоёрдохи уулзалгада [illegible] «Шахтёр» команданууд [illegible] Үсэд шанга тулалдаа[illegible] «Шахтёрой» футболистна[illegible] Тэдэнэр нүгөөдүүлэйнгэ[illegible] руу 6 дахин бүмбэгэ оруу[illegible]

А. Иг[illegible]

Байгаалиин һонирхолтой үзэгдэл

Сентябриин 8-най һүни байгаалиин һонирхолтой үзэгдэл Улан-Удэдэ ажаглагдаба. Һүниин 12 час багта огторгой хойто зүгһөө толотон улайгаад, туяаржа, ехэ һайханаар харагдаба. Тэнгэри 1 час 20 минута шахуу туяатажа байгаа. Байгаалиин иимэ һонирхолтой үзэгдэл манай эндэ тон хомор болодог юм.

Иимэ толон урда, хойто зүгэй полюсуудта болодог. Мүн бүмбэрсэг дэлхэйн широта бүхэндэ иимэ юумэ зарим нэгэ харагдадаг байна. Олон жэлэй ажаглалтын дунтүү[illegible] тэнгэриин толотолго СССР[illegible] ритори дээрэ: Мурманскда[illegible] тэ далайн эрье шадар жэл[illegible] дахин болодог, Архангель[illegible] ротада — 20—30 дахин, [illegible] 1—2 дахин болодог байна.

Харин Улан-Удэдэ 7—8 [illegible] нэгэ дахин иимэ үзэгдэл [illegible] Улан-Удэдэ 1941 ба 1949 хойто зүгэй толон болоһон[illegible]

Редактор Д. Л. ЛОБС[illegible]

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ УРЬҺАЛАМЖА

(1953 ондо гаргагдаһан)

1956 оной сентябриин 2-то Полтава городто шүүбэринүүдэй 6-дахи тиражай

ШАЛГАЛТЫН ТАБЛИЦА

Урьһаламжын бүхы разрядуудай серинүүд ба облигацину[illegible] удаадахи номернуудта шүүбэринүүд тудаа:

Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай [illegible]
140065	1—50	200	145203	1—50	200	151144	34*)	1 000	155040	43*)
140073	1—50	500	145208	1—50	200	151166	1—50	200	155049	09*)
140320	1—50	500	145341	1—50	500	151209	50*)	1 000	155123	1—
140462	35*)	1 000	145419	1—50	200	151306	1—50	200	155218	15*)
140542	1—50	200	145539	46*)	1 000	151415	03*)	1 000	155309	34*)
140816	34*)	1 000	145586	1—50	200	151428	1—50	200	155319	1—
140862	1—50	200	145687	1—50	200	151539	1—50	200	155445	1—
140990	1—50	200	145802	1—50	200	151568	31*)	1 000	155633	48*)
141149	06*)	5 000	145840	18*)	1 000	151586	1—50	200	155711	39*)
141226	1—50	200	145871	28*)	1 000	151717	1—50	200	155717	17*)
141288	1—50	200	145928	01*)	5 000	151844	06*)	1 000	155722	1—
141355	1—50	200	145932	37*)	1 000	151905	1—50	200	155789	1—
141367	1—50	200	146536	20*)	1 000	152114	1—50	200	156009	23*)
141604	46*)	1 000	146594	07*)	1 000	152139	1—50	200	156197	34*)
141617	1—50	200	146671	1—50	200	152183	27*)	1 000	156206	41*)
141630	1—50	200	146769	1—50	200	152269	39*)	1 000	156319	1—
141711	1—50	200	146957	1—50	200	152360	1—50	200	156369	1—
141751	44*)	1 000	147343	04*)	1 000	152493	1—50	200	156377	1—
141825	1—50	200	147366	1—50	200	152530	50*)	1 000	156732	1—
141883	1—50	200	147472	1—50	200	152543	08*)	1 000	156781	49*)
142148	1—50	200	147543	1—50	200	152711	1—50	500	156790	50*)
142248	1—50	200	147593	1—50	200	152780	1—50	200	157009	1—
142255	1—50	200	147667	1—50	200	152810	1—50	200	157171	19*)
142417	1—50	200	147834	1—50	200	152999	1—50	200	157285	43*)
142439	19*)	1 000	147837	1—50	200	153294	1—50	200	157387	1—
142486	1—50	200	147901	1—50	200	153317	1—50	200	157434	11*)
142489	37*)	5 000	147915	1—50	200	153331	1—50	200	157637	1—
142819	1—50	200	147949	1—50	200	153738	14*)	10 000	157662	02*)
142845	29*)	1 000	148293	1—50	200	153981	20*)	1 000	157799	45*)
143206	1—50	200	148306	1—50	200	153990	28*)	1 000	157958	08*)
143307	1—50	200	148432	1—50	200	154152	1—50	200	157973	1—
143330	1—50	200	148528	1—50	200	154348	1—50	200	158052	1—
143667	1—50	500	148535	23*)	1 000	154359	1—50	200	158242	1—
144113	1—50	200	148596	50*)	5 000	154396	1—50	200	158293	1—
144297	09*)	1 000	149649	1—50	200	154406	1—50	200	158439	1—
144410	1—50	200	149753	1—50	200	154513	1—50	500	158638	1—
144589	1—50	200	149897	1—50	200	154528	1—50	200	158692	1—
144774	03*)	1 000	149986	45*)	1 000	154570	47*)	1 000	158704	19*)
144827	1—50	200	150235	1—50	200	154615	1—50	200	158868	1—
144839	46*)	1 000	150293	1—50	200	154624	1—50	200	159134	40*)
144905	1—50	200	150445	1—50	200	154841	1—50	200	159259	1—
145000	28*)	5 000	150881	1—50	200	154842	21*)	5 000	159752	1—
145065	1—50	200	150909	45*)	1 000	154909	1—50	200	159831	11*)
145198	25*)	1 000	151111	1—50	200	154971	33*)	5 000		

*) Энэ серинн облигацинуудай нүгөө 49 номернуудта тус бүриин 20[illegible] шүүбэринүүд тудаба.

Шүүбэринүүдэй тираж үнгэргэх[illegible] түрүүлэгшэ—ажалшадай депутадуудай[illegible] областной Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ А. С. [illegible] Комиссиин харюусалгата секретарь Е. П. [illegible]

Мосулай ажалшадай забастовко

ДАМАСК, сентябриин 10. (ТАСС). Хэблэлэй мэдээсэлэнэй ёһоор, Мосул городто (Ирак) ажалшадай забастовко зурагаадахи үдэрөө үргэлжэлжэ байна. Арад зондо налог ехээр ашагдадаг дээрэһээ забастовко болоо. Забастовкодо хабаадагшадай дундаһаа арестовалагдаһан хүнүүд бии. Полициин отрядууд городто асарагдаа. Мосулай оршондо онсо байдал соносхогдоһон байна.

Англиин судна байгуулгын хүдэлмэришэдэй забастовко

ЛОНДОН, сентябриин 10. (ТАСС). Глазгоһоо Рейтер агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, үсэглэдэр Клайд мүрэн дээрэхи судна байгуулгын томо верфиин 5 мянга шахуу хүдэлмэришэд салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай эрилтые дэмжэхэ болгон соносхоһон забастовкоёо үргэлжэлүүлхэ гэжэ шиидхээ. Энэ шиидхэлэйн тэмсэлдэ болоһошод митинг дээрэ абтаһан байна.